PROVERTO
Educational Publishers • Opvoedkundige Uitgewers

gratis studiegids

www.proverto.co.za

Guiding the leaders of tomorrow

2027

Hoërskool Olimpiade voorbereidings studiegids

Graad 12

Besigheidstudies

VORIGE VRAESTEL EN MEMO
RONDE EEN EN TWEE
2023 * 2024 * 2025

CTU training solutions | Private Tertiary Education

NELSON MANDELA UNIVERSITY

Stellenbosch UNIVERSITY
IYUNIVESITHI
UNIVERSITEIT

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE
Creative. Distinctive. Impactful.

UFS
UNIVERSITY OF THE FREE STATE
UNIVERSITEIT VAN DIE VRYSTAAT
YUNIVESITHI YA FREISTATA

MILPARK EDUCATION

NELSON MANDELA
UNIVERSITY

EXPLORE YOUR FUTURE AT NELSON MANDELA UNIVERSITY

CHANGE THE WORLD BY APPLYING FOR A QUALIFICATION IN ONE OF THE FOLLOWING STUDY FIELDS:

Accounting • Advertising • Afrikaans • Agricultural Management • Analytical Chemistry • Anthropology • Applied Design • Applied Mathematics • Architectural Technology • Architecture • Art • Auditing • Biochemistry • Biokinetics • Botany •Broadcasting • Building • Business Management • Business Studies • Ceramic Design • Chemistry • Civil Engineering • Clinical Psychology • Computer Science • Communication Networks (IT) • Conservation Biology • Construction Economics • Construction Management • Counselling Psychology • Chemical Process Technology • Development Studies • Dietetics • Economics • Ecology • Education • Electrical Engineering • English • Environmental Health • Environmental Management • Emergency Medical Care (Paramedic) • Fashion • Financial Accounting • Financial Planning • Fine Art • Foundation Phase Teaching • Forestry • French • FET Teaching • Game Ranch Management • Geography • Geology • Graphic Design • History • Hospitality Management • Human Movement Science • Human Resource Management • Human Settlement Development • Industrial Psychology • Industrial Engineering • Information Systems • Information Technology • Inorganic Chemistry • Interior Design • Internal Auditing • Inventory Management • Intermediate Phase Teaching • isiXhosa • Journalism • Language & Literature • Law • Logistics • Management • Marine Biology • Marine Engineering • Marketing • Mathematics • Mechanical Engineering • Mechatronics • Media, Communication & Culture • Microbiology • Music • Medical Laboratory Science • Medicine & Surgery • Nature Conservation • Nursing • Operations Management • Painting • Pharmacy • Philosophy • Physiology • Photography • Physics • Political Studies • Polymer Technology • Psychology • Public Administration • Public Management • Public Relations Management • Quality Management • Quantity Surveying • Radiography (Diagnostic) • Restoration Ecology • Renewable Energy • Sculpture • Senior Phase Teaching • Social Work • Sociology • Software Development • Sport Management • Sport Science • Statistics • Support Services (IT) • Taxation • Textile Design & Technology • Tourism • Transport Economics • User Support Services (IT) • Visual Arts • Wood Technology • Zoology

Change the World

T 041 504 1111
E info@mandela.ac.za

myfuture.mandela.ac.za

PROVERTO

NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD

ANSWER SHEET

TODAY'S DATE (DAY MONTH YEAR) 2 0 GRADE

SCHOOL NAME

LEARNER SURNAME

FIRST NAME INITIALS DATE OF BIRTH Female Male

LEARNER EMAIL (If available)

LEARNER Mobile Number 0

SELECT THE SUBJECT/SUBJECTS (Mark a block with a X)

ACCOUNTING/REKENINGKUNDE ☐ BUSINESS STUDIES/BESIGHEIDSTUDIES ☐ ECONOMICS/EKONOMIE ☐

ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1 A B C D	6 A B C D	11 A B C D	16 A B C D	21 A B C D	26 A B C D
2 A B C D	7 A B C D	12 A B C D	17 A B C D	22 A B C D	27 A B C D
3 A B C D	8 A B C D	13 A B C D	18 A B C D	23 A B C D	28 A B C D
4 A B C D	9 A B C D	14 A B C D	19 A B C D	24 A B C D	29 A B C D
5 A B C D	10 A B C D	15 A B C D	20 A B C D	25 A B C D	30 A B C D

TOTAL _____/30

BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1 A B C D	6 A B C D	11 A B C D	16 A B C D	21 A B C D	26 A B C D
2 A B C D	7 A B C D	12 A B C D	17 A B C D	22 A B C D	27 A B C D
3 A B C D	8 A B C D	13 A B C D	18 A B C D	23 A B C D	28 A B C D
4 A B C D	9 A B C D	14 A B C D	19 A B C D	24 A B C D	29 A B C D
5 A B C D	10 A B C D	15 A B C D	20 A B C D	25 A B C D	30 A B C D

TOTAL _____/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1 A B C D	6 A B C D	11 A B C D	16 A B C D	21 A B C D	26 A B C D
2 A B C D	7 A B C D	12 A B C D	17 A B C D	22 A B C D	27 A B C D
3 A B C D	8 A B C D	13 A B C D	18 A B C D	23 A B C D	28 A B C D
4 A B C D	9 A B C D	14 A B C D	19 A B C D	24 A B C D	29 A B C D
5 A B C D	10 A B C D	15 A B C D	20 A B C D	25 A B C D	30 A B C D

TOTAL _____/30

INSTRUCTIONS: Please complete all required information
Colour a circle completely ● CORRECT MARK
Erase any faulty marks completely
Do not fold, tear or damange this form

CTU training solutions

Private Tertiary Education

CTUTRAINING.AC.ZA

GET SKILLED, QUALIFIED & CERTIFIED WITH CTU

STUDY AT CTU

- National Qualifications & International Certifications
- Day, Evening & Distance Learning Studies
- Short Courses & Future-Ready Skills

IT | DESIGN | BUSINESS MANAGEMENT | ENGINEERING | SUSTAINABILITY

VISIT A CAMPUS NEAR YOU

Bloemfontein | 051 451 2210
Boksburg | 011 918 1176
Cape Town | 021 671 0280
Durban | 031 303 1280
Gqeberha (PE) | 041 363 2911
Pretoria | 012 361 6688
Polokwane | 015 297 3250
Potchefstroom | 018 290 5340
Roodepoort | 011 760 4321
Stellenbosch | 021 887 5372/3
Three Rivers | 016 423 7341

BESIGHEIDSTUDIES
GRAAD 12
RONDE 1 & 2

2025

VORIGE VRAESTEL

PROVERTO
Educational Publishers • Opvoedkundige Uitgewers

2025

www.proverto.co.za

Hoërskool Olimpiade

Guiding the leaders of tomorrow

Besigheidstudies

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Een

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 7 Mei 2025

Instruksies

NB! Lees asseblief die onderstaande instruksies sorgvuldig.
Indien die ANTWOORDBLAD nie volledig ingevul word nie sal die antwoordblad ongeldig wees.

1. NB! Gebruik asseblief n **HB potlood of n swart pen** om die antwoordblad te voltooi.
   Geen gekleurde penne word aanvaar nie.

2. Die ANTWOORDBLAD bestaan uit 3 afdelings. Rekeningkunde, Besigheidstudies en Ekonomie.
   Kies en antwoord die korrekte vak.

3. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D) Slegs een antwoord is korrek.
   Kleur die antwoord sirkel volledig in.

4. Sterkte!

Stellenbosch
UNIVERSITY
IYUNIVESITHI
UNIVERSITEIT

Discover your future at Stellenbosch University

APPLICATIONS

1 April - 31 July

www.maties.com

OPEN DAY

Saturday 17 APRIL

Stellenbosch | Tygerberg Campus

PROVERTO EMS OLIMPIADE 2025 – GRAAD 12 BESIGHEIDSTUDIES

KIES DIE MEES KORREKTE OPSIE VIR VRAE 1 TOT 30.

IMPAK VAN ONLANGSE WETGEWING OP BESIGHEID – REAKSIE OP EISE VIR REGSTELLING EN BILLIKHEID

1. Watter wet in Suid-Afrika onderskryf die bevordering van mense wat onder apartheid benadeel is?

A Wet op Arbeidsverhoudinge
B Wet op Gelyke Indiensneming
C Wet op Maatskappye
D Wet op Verbruikersbeskerming

2. Die Wet op Breë-Basis Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB) het ten doel om _____

A besigheidsbelasting te verminder.
B billike lone in alle bedrywe te bevorder.
C deelname van histories benadeelde groepe aan die ekonomie aan te moedig.
D alle buitelandse beleggings in Suid-Afrika te staak.

3. Hoe kan 'n besigheid nakoming van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling verseker?

A Bied interne opleidingsprogramme aan en betaal vaardigheidsheffings.
B Stel slegs werknemers met universiteitsgrade aan.
C Verlaag salarisse om kostes te besnoei.
D Staak werknemervoordele.

4. 'n Maatskappy sukkel om sy BBSEB-teikens te bereik. Watter strategie sal help om nakoming te verbeter?

A Belê in werknemeropleidingsprogramme en verskaffersontwikkeling.
B Neem minder werkers in diens om geld te spaar.
C Betaal 'n boete en ignoreer nakomingsreëls.
D Neem slegs werkers uit stedelike gebiede in diens.

PROFESSIONALITEIT EN ETIEK

5. Watter van die volgende is 'n voorbeeld van ‘n etiese sakepraktyk?

A Betaal werknemers minder as die minimum loon.
B Verseker billike handel en volhoubaarheid in die verkryging van grondstowwe.
C Verkoop goedere wat verval het om wins te maksimeer.
D Vals advertensies.

6. Waarom moet besighede binnehandel vermy?

A Dit is oneties en onwettig.
B Dit verhoog maatskappywinste.
C Dit versterk die aandelemark.
D Dit lok buitelandse beleggers.

7. 'n Maatskappy staar 'n openbare terugslag in die gesig as gevolg van die onetiese verkryging van grondstowwe. Wat moet die besigheid doen om sy reputasie te herstel?

A Ignoreer die terugslag en gaan voort met sy bedrywighede soos gewoonlik.
B Reik 'n openbare verskoning uit en implementeer etiese verkrygingspraktyke.
C Dagvaar die media vir beriggewing oor die kwessie.
D Verminder werknemers se lone om kostes te besnoei en openbare betrekkinge te verbeter.

8. 'n Bestuurder wil professionaliteit in die werkplek bevorder. Watter van die volgende aksies sal die doeltreffendste wees?

A Moedig werknemers aan om laat op te daag vir werk as hulle persoonlike sake het.
B Laat werkers toe om maatskappy hulpbronne vir persoonlike gewin te gebruik.
C Die implementering van 'n streng kleredragkode, etiese gedragsbeleide en opleiding van werknemers.
D Vermy kommunikasie met werknemers oor etiese verwagtinge.

9. 'n Bemarkingspan debatteer of die voordele van 'n produk in 'n advertensieveldtog oordryf moet word. Watter etiese beginsel moet hul besluit rig?

A Winsgewendheid bo eerlikheid.
B Deursigtigheid en eerlike advertensies.
C Kliëntemanipulasie vir verhoogde verkope.
D Bedrieglike taktiek om teenstanders uit te kompeteer.

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

10. Watter metode is die doeltreffendste om kreatiewe denke in die werkplek aan te moedig?

A Volg streng tradisionele sakepraktyke.
B Beloon innoverende idees en probleemoplossing.
C Vermindering van dinkskrum-sessies vir werknemers.
D Beperking van kommunikasie tussen spanne.

11. 'n Besigheid wil mededingend bly in 'n veranderende bedryf. Watter strategie moet dit volg?

A Moedig innovasie en aanpasbaarheid aan.
B Volg slegs tradisionele sakemodelle.
C Vermy digitale transformasie.
D Hou op om in werknemersopleiding te belê.

12. Wat is die hoofdoel van kreatiewe denke in besigheid?

A Om unieke en effektiewe oplossings vir probleme te ontwikkel.
B Om tradisionele sakemetodes streng te volg.
C Om te verhoed dat risiko's in besluitneming geneem word.
D Om die aantal werknemers te verhoog.

13. Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n probleemoplossingstegniek?

A Ignoreer uitdagings in die besigheid.
B Dinkskrum verskillende oplossings saam met 'n span.
C Kopieer mededingers se idees sonder veranderinge.
D Vermy terugvoer van werknemers.

14. Watter van die volgende vaardighede is die belangrikste vir effektiewe probleemoplossing?

A Kreatiwiteit en kritiese denke.
B Memoriseer besigheidsreëls.
C Volg instruksies sonder huiwering.
D Vermy besprekings in besluitneming.

UITDAGINGS VAN DIE MAKRO BESIGHEIDSOMGEWING

15. 'n Besigheid staar ekonomiese onstabiliteit in die gesig. Hoe kan dit winsgewend bly?

A Diversifiseer sy produkreeks en verken nuwe markte.
B Staak alle uitbreidingsplanne.
C Verminder produkkwaliteit om kostes te verlaag.
D Hou op om in werknemerontwikkeling te belê.

16. Weens stygende inflasie sukkel 'n Suid-Afrikaanse kleinhandelaar om bekostigbare pryse te handhaaf, terwyl hy ook ‘n wins handhaaf. Wat is die mees strategiese langtermynoplossing vir die besigheid?

A Verhoog produkpryse aansienlik om kostes te dek.
B Verminder werknemers se salarisse om uitgawes te verlaag.
C Verkry alternatiewe verskaffers om produksiekoste te verlaag.
D Staak bedrywighede totdat inflasie afneem.

17. 'n Nuwe omgewingswet vereis dat besighede koolstofvrystellings verminder. Wat moet 'n maatskappy doen om mededingend te bly terwyl hy aan die regulasie voldoen?

A Ignoreer die wet en betaal boetes indien nodig.
B Belê in groen tegnologie en bemark homself as 'n eko-vriendelike handelsmerk.
C Verskuif sy bedrywighede na 'n land met minder omgewingswette.
D Verminder produksie om emissies te verminder, selfs al verlaag dit inkomste.

18. 'n Suid-Afrikaanse maatskappy wat op invoer staatmaak, ervaar vertragings weens wêreldwye ontwrigtings in die voorsieningsketting. Hoe kan die besigheid die beste aanpas by hierdie uitdaging?

A Hou op om ingevoerde produkte te verkoop en fokus slegs op plaaslike goedere.
B Ontwikkel vennootskappe met verskeie verskaffers uit verskillende streke.
C Verhoog afhanklikheid van 'n enkele internasionale verskaffer vir doeltreffendheid.
D Wag totdat die situasie verbeter sonder om veranderinge aan te bring.

19. 'n Besigheid staar 'n skakelkrisis in die gesig as gevolg van swak arbeidsomstandighede wat in die media blootgelê word. Wat is die doeltreffendste strategie om openbare vertroue te herbou?

A Begin 'n advertensieveldtog om die aandag van die kontroversie af te lei.
B Ontslaan die werknemers wat die inligting uitgelek het.
C Implementeer etiese arbeidspraktyke en deursigtige kommunikasie van hierdie pogings .
D Sluit die besigheid tydelik en heropen onder 'n ander naam.

BURGERSKAP ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

20. Watter van die volgende beskryf korporatiewe maatskaplike verantwoordelikheid (KMV) die beste?

A 'n Wetlike verpligting om belasting te betaal.
B Vrywillige pogings deur besighede om die samelewing en die omgewing te verbeter.
C 'n Bemarkingstrategie om verkope te verhoog.
D 'n Vereiste wat deur die regering opgelê word.

21. 'n Groot korporasie in Suid-Afrika word daarvan beskuldig dat hy natuurlike hulpbronne ontgin sonder om terug te gee aan die gemeenskap. As 'n etiese sakeleier, hoe moet die maatskappy op hierdie kwessie reageer?

A Verhoog eers winste voordat omgewingskwessies aangespreek word.
B Begin 'n program vir korporatiewe maatskaplike verantwoordelikheid (KMV) wat belê in plaaslike omgewingsbewaringspogings.
C Plaas die skuld op regeringsbeleid en vermy openbare bespreking.
D Verminder koste deur omgewingsinisiatiewe en skenkings te besnoei.

22. Tydens 'n nasionale krisis soos 'n natuurramp het besighede die geleentheid om korporatiewe burgerskap te demonstreer. Watter aksie weerspieël die beste verantwoordelike korporatiewe burgerskap?

A Onttrek alle sakebedrywighede totdat die krisis verby is.
B Maak gebruik van die krisis om produkpryse te verhoog.
C Skenk hulpbronne, ondersteun noodlenigingspogings en verseker werknemers se veiligheid.
D Ignoreer die krisis en gaan voort met sake soos gewoonlik.

BESIGHEIDSFUNKSIES – Menslike Hulpbronne, Bemarking en Produksie

23. Watter funksie van Menslike Hulpbronne handel daaroor om te verseker dat werknemers oor die nodige vaardighede beskik?

A Werwing
B Prestasiebeoordeling
C Opleiding en ontwikkeling
D Vergoedingsbestuur

24. 'n Besigheid sukkel met hoë personeelomset. Watter Menslike Hulpbron strategie moet geïmplementeer word om personeel te behou?

A Verminder salarisse.
B Bied loopbaanontwikkelingsprogramme en mentorskap aan.
C Verhoog werkladings.
D Neem slegs kontrakwerkers in diens.

25. Hoe bemark informele besighede gewoonlik hul produkte?

A Digitale advertensieveldtogte.
B Mond-tot-mond en sosiale media.
C Grootskaalse televisie-advertensies.
D Internasionale promosies.

26. Watter faktor is die belangrikste vir doeltreffende produksie?

A Hoë personeelomset.
B Toenemende grondstofkoste.
C Ignoreer tegnologiese vooruitgang.
D Gehaltebeheer en doeltreffende prosesse.

27. Watter van die volgende is 'n sleutelverantwoordelikheid van die Departement Menslike Hulpbronne (HR)?

A Ontwerp van bemarkingsveldtogte.
B Bestuur van werknemerswerwing en -opleiding.
C Stel produksiedoelwitte.
D Ontwikkeling van nuwe produkkenmerke.

28. 'n Bemarkingspan ontleed klantterugvoer om hul produk te verbeter. Watter stap moet hulle volgende neem om effektiewe produkverbetering te verseker?

A Implementeer 'n prysverhoging om inkomste te verhoog.
B Ignoreer die terugvoer en gaan voort met die oorspronklike ontwerp.
C Ontleed die terugvoer om patrone te identifiseer en pas die produkkenmerke dienooreenkomstig aan.
D Fokus uitsluitlik op sosiale media-advertensies om verkope te verhoog.

29. Die Menslike Hulpbronne-afdeling merk 'n hoë omsetkoers onder werknemers op. Wat moet hulle eers ondersoek om hierdie kwessie aan te spreek?

A Werknemerprestasiebeoordelings en tevredenheidsopnames.
B Die doeltreffendheid van die produksielyn.
C Bemarkingstrategieë gerig op potensiële kliënte.
D Begrotingstoekenning vir nuwe produkte.

30. 'n Maatskappy se Menslike Hulpbronne-afdeling implementeer buigsame werksure om toptalent te lok en te behou. Wat sal die langtermyn impak op die besigheid wees as hierdie inisiatief slaag?

A Afname in werknemerstevredenheid en hoër omset.
B Toename in produktiwiteit en hoër werknemersbehoud.
C Hoër bedryfskoste sonder om resultate te verbeter.
D Afname in handelsmerkreputasie en kliëntelojaliteit.

PROVERTO
Educational Publishers • Opvoedkundige Uitgewers

2025

www.proverto.co.za

Hoërskool Olimpiade

Guiding the leaders of tomorrow

Besigheidstudies

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Twee/Finale Ronde

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 30 Julie 2025

Instruksies

NB! Lees asseblief die onderstaande instruksies sorgvuldig.
Indien die ANTWOORDBLAD nie volledig ingevul word nie sal die antwoordblad ongeldig wees.

1. NB! Gebruik asseblief n **HB potlood of n swart pen** om die antwoordblad te voltooi.
   Geen gekleurde penne word aanvaar nie.

2. Die ANTWOORDBLAD bestaan uit 3 afdelings. Rekeningkunde, Besigheidstudies en Ekonomie.
   Kies en antwoord die korrekte vak.

3. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D) Slegs een antwoord is korrek.
   Kleur die antwoord sirkel volledig in.

4. Sterkte!

PROVERTO BST OLIMPIADE 2025 – GRAAD 12

Besigheidstudies

Onderwerp: Korporatiewe Maatskaplike Verantwoordelikheid

1. As ongeveer 13,7% van Suid-Afrika se totale bevolking met MIV leef, en die land se bevolking word op 63 miljoen geraam, ongeveer hoeveel mense leef met MIV?

A 13.7 miljoen
B 8.6 miljoen
C 863,000
D 4.1 miljoen

2. **Gevallestudie:**
Ubuntu Apparel, 'n Suid-Afrikaanse klerevervaardiger, het 'n reputasie opgebou vir gemeenskapsbetrokkenheid en etiese praktyke. Onlangs het die maatskappy 'n nuwe reeks eko-vriendelike klere van herwinde materiale bekendgestel. Hulle het ook 'n vennootskap met plaaslike skole aangegaan om naaldwerk- en ontwerpwerkswinkels vir werklose jeug aan te bied. 'n Fluitjieblaser het egter onthul dat die maatskappy se finansiële afdeling versuim het om alle inkomste aan die SAID te verklaar in 'n poging om sy jaarlikse belastingbetaling te verminder.

Vraag:
Op grond van die gevallestudie, watter van die volgende aksies wat deur Ubuntu Apparel geneem is, is NIE 'n voorbeeld van Korporatiewe Maatskaplike Verantwoordelikheid (KMV) nie?

A Vennootskap met skole om vaardigheidsontwikkeling aan werklose jeug te bied.
B Gebruik herwinde materiale om die omgewingsimpak van produksie te verminder.
C Versuim om alle inkomste aan die Suid-Afrikaanse Inkomstediens te verklaar om belastingverpligtinge te verlaag.
D Bevordering van plaaslike verskaffers deur grondstowwe uit nabygeleë gemeenskappe te verkry.

3. Eskom, deur sy Eskom-ontwikkelingstigting, ondersteun verskeie gemeenskapsopheffingsinisiatiewe. Stel jou voor dat jy 'n besigheidskonsultant is wat 'n ander groot nutsmaatskappy adviseer oor die ontwikkeling van sy Korporatiewe Maatskaplike Verantwoordelikheid (KMV) strategie.

Op grond van Eskom se KMV-benadering, watter kombinasie van aktiwiteite sal die beste ooreenstem met die doelwitte van maatskaplike en ekonomiese ontwikkeling in gemeenskappe met min hulpbronne?

A Skenking van eenmalige kospakkies en borg van musiekfeeste in stedelike gebiede.
B Belegging in langtermyn opvoedkundige programme, kleinsake-ontwikkeling en infrastruktuurondersteuning in landelike gebiede.
C Bied werknemerafslag en interne spanbou-geleenthede aan.
D Voer sosiale media-veldtogte om openbare beeld te verbeter sonder direkte gemeenskapsbetrokkenheid.

4. Suid-Afrika verloor na bewering jaarliks sowat R70 miljoen weens onwettige goudmynbedrywighede. As hierdie bedrag 'n gemiddelde maandelikse verlies aan goudinkomste uit 5 groot provinsies verteenwoordig en elke provinsie ewe veel bydra tot die onwettige mynverlies, wat is die benaderde maandelikse verlies per provinsie?

A R1.17 miljoen
B R2.33 miljoen
C R7 miljoen
D R14 miljoen

Onderwerp: Menseregte, inklusiwiteit en omgewingskwessies

5. Watter Suid-Afrikaanse wet verseker gelyke behandeling en voorkom diskriminasie in die werkplek?

A Die Maatskappywet
B Die Wet op Gelyke Indiensneming
C Die Wet op Arbeidsverhoudinge
D Die Nasionale Kredietwet

6. Watter Suid-Afrikaanse wetgewing spreek spesifiek biodiversiteitsbewaring, erfenishulpbronne en die bestuur van oseane en kuslyne deur 'n geïntegreerde omgewingsraamwerk aan?

A Nasionale Waterwet van 1998
B Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne
C Wet op Nasionale Omgewingsbestuur van 1998
D Wet op Mariene Lewende Hulpbronne

7. Woolworths het ambisieuse omgewingsdoelwitte gestel om sy koolstofvoetspoor te verminder. Watter van die volgende beskryf hul verpligtinge en inisiatiewe om net-nul koolstofimpak te bereik?

A Verbintenis tot net-nul koolstofimpak teen 2030, met die hoof fokus op Omvang 3-emissies en die omskakeling van alle afleweringsvoertuie na hibriedmodelle teen 2025.
B Die bereiking van net-nul koolstofimpak teen 2040, die vermindering van Omvang 1- en 2-emissies met 50% teen 2030 en die oorskakeling van die afleweringsvloot na elektriese voertuie met meer as 40 EV's wat in sleutelstreke ontplooi word.
C Vermindering van algehele koolstofvrystellings met 30% teen 2035 deur belegging in sonplase en die beperking van aanlyn bestellings vir aflewering om vervoervrystellings te verminder.
D Die bereiking van net-nul teen 2050 deur emissies deur internasionale koolstofkrediete te verreken sonder om sy huidige afleweringsvloot te verander.

8. 'n Klerekleinhandelaar in Suid-Afrika wil sy bedrywighede in lyn bring met die Handves van Regte. Pas elke mens hieronder by die geskikste manier waarop 'n besigheid sy nakoming moet evalueer.

Watter van die volgende opsiestelle stem korrek ooreen met die mensereg vir die evaluering daarvan in 'n besigheidskonteks?

Menseregte:

1. Reg op gelykheid
2. Reg op billike arbeidspraktyke
3. Reg op waardigheid
4. Reg op 'n veilige omgewing

A 1 → Kyk vir gelyke bevorderingsgeleenthede oor demografiese groepe.
2 → Evalueer voldoening aan minimumloonwette en werksure.
3 → Hersien grieweprosedures en respekvolle behandeling.
4 → Monitor afvalverwyderingspraktyke en omgewingsimpak.

B 1 → Evalueer of lone onregverdig verskil ten opsigte van ras of geslag.
2 → Hersien of kontrakte onbetaalde oortyd toelaat.
3 → Evalueer of werkers met respek deur toesighouers gegroet word.
4 → Bevestig dat lugversorgingstelsels geïnstalleer is.

C 1 → Evalueer of aanstellingsbeleide diskriminasie voorkom.
2 → Monitor werkplekveiligheidstoerusting en uitgange.
3 → Gee werknemers terugvoer oor hul voorkoms.
4 → Gaan herwinningsbeleide en elektrisiteitsverbruik na.

D 1 → Evalueer of postitels toepaslike status het.
2 → Hersien of werkers opgelei is in konflikoplossing.
3 → Verskaf gratis uniforms aan alle personeel.
4 → Gaan kantoorbeligting en estetika na.

9. 'n Suid-Afrikaanse vervaardigingsmaatskappy voer aan dat die Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV) werkers in so 'n mate beskerm dat dit belegging ontmoedig en bestuursbuigsaamheid beperk.

Watter van die volgende kritiek bied die mees gebalanseerde evaluering van hierdie bewering binne die konteks van sakebedrywighede en etiese arbeidspraktyke?

A Die WAV se prosedurele vereistes vir afdankings skep onnodige rompslomp, maar die beskerming daarvan voorkom ook uitbuitende praktyke en bevorder langtermynstabiliteit van die arbeidsmag.
B Die WAV het geen werklike impak op sakebedrywighede nie omdat die meeste werkgewers informele maniere vind om personeel sonder regsinmenging te bestuur.
C Die WAV balanseer sake- en werknemersbelange perfek, sonder dat hersiening of aanpassing in enige bedryfsektor nodig is.
D Die WAV bevoordeel vakbonde onregverdig en moet heeltemal herroep word om besighede in staat te stel om vryer in 'n mededingende mark te funksioneer.

Onderwerp: Spanprestasie-assessering en konflikhantering

10. 'n Suid-Afrikaanse logistieke maatskappy ervaar interne konflik tussen die bemarkings- en bedryfsafdelings. Bemarking wil afleweringspromosies op dieselfde dag bevorder, terwyl bedrywighede waarsku dat huidige hulpbronne nie sulke beloftes kan ondersteun nie. Die uitvoerende hoof wil die konflik konstruktief oplos sonder om spanmoraal of diensgehalte te benadeel.

    Watter konflikoplossingstrategie sal die geskikste wees in hierdie situasie en hoekom?

A Samewerking, omdat die vind van 'n wedersyds voordelige oplossing wat beide departemente se bekommernisse respekteer, sal lei tot langtermyndoeltreffendheid en vertroue.
B Vermyding, omdat die ignorering van die meningsverskil spanning sal verminder en albei departemente sal laat afkoel.
C Dwang, omdat die uitvoerende hoof gesag moet uitoefen om te verseker dat die maatskappy aan verkoopsteikens voldoen.
D Kompromie, omdat albei spanne wedersydse toegewings moet maak om 'n werkbare oplossing te bereik.

11. 'n Groot klerevervaardiger ervaar toenemende spanning tussen werkers en bestuur oor werksure en loonverhogings. As deel van 'n konflikoplossingspan is jy gevra om 'n strategie te ontwerp wat ‘n rol vir vakbonde insluit.

    Watter van die volgende benaderings sal die vakbond se rol die beste gebruik om hierdie werkplekkonflik doeltreffend te bestuur en op te los?

A Moedig werknemers aan om buite die werkplek te betoog sonder formele kommunikasie.
B Betrek die vakbond om gestruktureerde onderhandelinge tussen werkers en bestuur te fasiliteer, om te verseker dat beide partye billik verteenwoordig word.
C Versoek vakbonde om neutraal te bly en nie by geskille betrokke te raak nie.
D Vervang vakbondverteenwoordigers met onafhanklike konsultante om besluitneming te bespoedig.

12. 'n Suid-Afrikaanse tegnologie-onderneming evalueer sy projekspanne deur die volgende waarnemings te maak:

    - Span A haal deurgaans sperdatums, maar sukkel om interne konflikte op te los.
    - Span B het 'n hoë bywoning van vergaderings, maar min lede dra oorspronklike idees by.
    - Span C het sterk interpersoonlike bande en vier mylpale saam.
    - Span D stel duidelike doelwitte en handhaaf oop kanale om terugvoer te deel.

    Watter van die volgende pas korrek by elke span met die primêre spanprestasiekriterium wat dit demonstreer of wat ontbreek?

A Span A → Samewerking
  Span B → Kommunikasie
  Span C → Verbintenis
  Span D → Bydrae

B Span A → Kohesie
  Span B → Verbintenis
  Span C → Kohesie
  Span D → Kommunikasie

C Span A → Demonstreer bydrae
Span B → Demonstreer kreatiwiteit
Span C → Gebrek aan toewyding
Span D → Beperkte samehorigheid

D Span A → Gee nie samewerking nie
Span B → Lewer nie 'n bydrae nie
Span C → Demonstreer samehorigheid
Span D → Demonstreer kommunikasie

13. 'n Fasiliteerder ontwerp 'n spanbouprogram vir 'n Suid-Afrikaanse korporatiewe span. Sy oorweeg die volgende raamwerke:

1. 'n Teorie wat mense kategoriseer op grond van hoe hulle verkies om inligting te verwerk, besluite te neem en met die wêreld te kommunikeer.
2. 'n Model wat voorkeurwerkfunksies soos "Verslaggewer-Adviseur" of "Beheerder-Inspekteur" beklemtoon.
3. 'n Spanrolbenadering wat lede as "Uitvoerder (Implementer)", "Ideeplanter (Plant)" of "Vormer (Shaper)" klassifiseer, gebaseer op hoe hulle tot spandinamika bydra.
4. 'n Besluitnemingstegniek wat daarop gefokus is om belyning en ondersteuning van alle groeplede te bewerkstellig voordat aksie geneem word.

Watter stel teorieë of modelle pas korrek by die beskrywings hierbo?

A 1 → Groepkonsensus
2 → Belbin-Spanrolteorie
3 → Jungiaanse persoonlikheidsteorie
4 → Margerison-McCann-Profiele

B 1 → Margerison-McCann-Profiele
2 → Groepkonsensus
3 → Belbin-Spanrolteorie
4 → Jungiaanse Persoonlikheidsteorie

C 1 → Jungiaanse Persoonlikheidsteorie
2 → Margerison-McCann-Profiele
3 → Belbin-Spanrolteorie
4 → Groepkonsensus

D 1 → Belbin-Spanrolteorie
2 → Jungiaanse Persoonlikheidsteorie
3 → Groepkonsensus
4 → Margerison-McCann-Spanbestuur

14. 'n Leierskapsafrigter gebruik die MTR-i (Management Team Roles–indicator) benadering om 'n uitvoerende span by 'n Johannesburgse fintech-maatskappy te help om prestasie te verbeter.

Sy merk die volgende op:

1. Die uitvoerende hoof verkies langtermynstrategie en delegering en tree dikwels terug van direkte spanbetrokkenheid.
2. Die bedryfsbestuurder is hoogs gefokus op uitvoering, sperdatums en hulpbrongebruik.
3. Die hoof van bemarking floreer in spontane dinkskrums, maar sukkel met prosesbeheer.
4. Die Menslike Hulpbronne Direkteur beklemtoon harmonie, insluiting en spanmoraal.

Gebaseer op die MTR-i-model, watter van die volgende identifiseer die bestuursrolle wat die beste uitgedruk word en demonstreer hoe die benadering ooreenstem met sielkundige voorkeure?

A Uitvoerende Hoof → Verkenner
Bedryfsbestuurder → Beeldhouer
Bemarking → Innoveerder
Menslike Hulpbronne Direkteur → Afrigter
(MTR-i-rolle weerspieël Jungiaanse voorkeure, kartering van MBTI-tipes na werkgebaseerde rolle)

B Uitvoerende Hoof → Adviseur
Bedryfsbestuurder → Beheerder
Bemarking → Inspieerder
Menslike Hulpbronne → Linker
(MTR-i-tipes word lukraak toegeken en losweg gebaseer op spangedrag)

C Uitvoerende Hoof → Voltooier
Bedryfsbestuurder → Linker
Bemarking → Beheerder
Menslike Hulpbronne → Verkenner
(Die MTR-i-model ken rolle bloot op grond van senioriteit binne 'n organisasie toe)

D Uitvoerende Hoof→ Linker
Operasionele Bestuurder → Skepper
Bemarking → Adviseur
Menslike Hulpbronne → Beheerder
(Die MTR-i-model neem nie sielkundige voorkeur in ag nie, slegs postitel)

15. In 'n Suid-Afrikaanse tegnologiemaatskappy raak die produkontwikkelingspan agter skedule. Spanning neem toe namate sommige spanlede ander daarvan beskuldig dat hulle nie hul gewig trek nie, terwyl ander mikrobestuur ervaar. Die bestuurder verander gereeld projekprioriteite sonder verduideliking. Kommunikasie het gespanne geraak, en die moraal is laag.

Watter kombinasie van oorsake verklaar die konflik in hierdie scenario die beste?

A Persoonlikheidsbotsings, finansiële wanbestuur en eksterne mededinging.
B Verouderde tegnologie, swak spanwerk en 'n rigiede organisasiestruktuur.
C Swak kommunikasie, inkonsekwente leierskap en roldubbelsinnigheid.
D Gebrek aan spanwerk, onduidelike rolle en kulturele verskille.

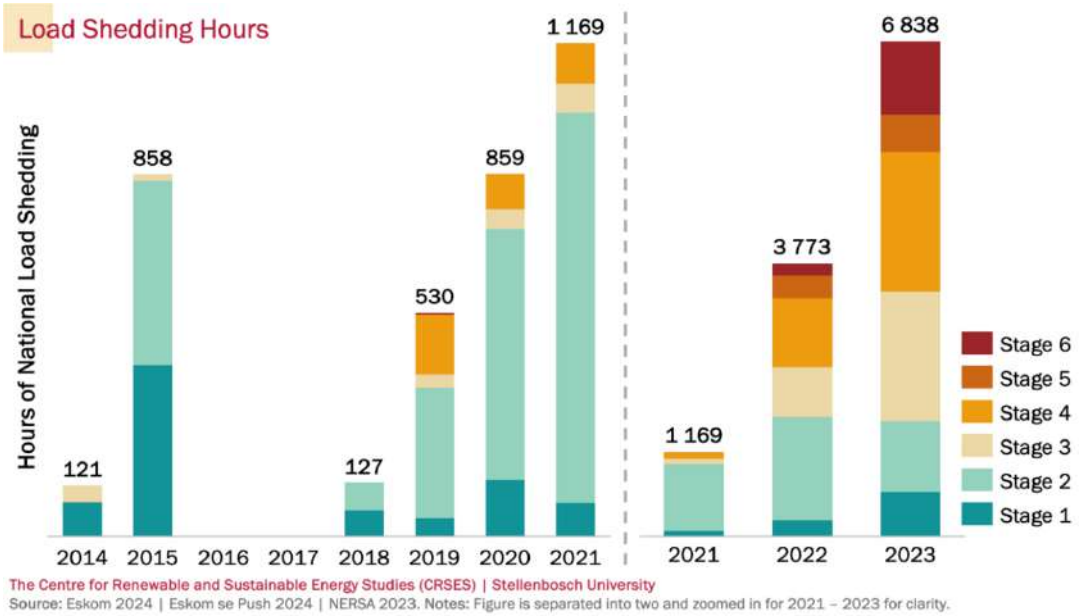
Onderwerp: Sake-sektore en hul omgewings

16. Vodacom is een van die grootste telekommunikasiemaatskappye in Suid-Afrika. Watter van die volgende verklaar die beste waarom Vodacom beduidende beheer het oor sy mikro-, mark- en selfs aspekte van die makro-omgewing?

A Dit funksioneer slegs in die private sektor en word nie deur die openbare sektor geraak nie.
B Sy grootte, finansiële krag en handelsmerkreputasie gee dit invloed oor verskaffers, mededingers, verbruikers en selfs nasionale beleidsbesprekings.
C Dit is 'n monopolie en hoef dus nie regeringsregulasies te volg nie.
D Dit fokus slegs op kliëntediens, wat die behoefte om eksterne omgewings in ag te neem verwyder.

17. 'n Plaaslike besigheid wil internasionaal uitbrei. Wat is die voorgestelde tariefverhoging van die VSA op invoere uit Suid-Afrika?

A 30%
B 40%
C 50%
D 10%

18.

'n Suid-Afrikaanse klerekleinhandelaar werk 6 dae per week, 8 ure per dag, vir 52 weke per jaar, wat 'n totaal van 2 496 werksure per jaar lewer. In 2023 het Suid-Afrika 6 838 uur se beurtkrag ondervind. Die kleinhandelaar het bereken dat 25% van hierdie ure met werksure oorvleuel het en totale produksieonderbrekings veroorsaak het.

Bereken die persentasie produktiwiteit wat verlore gegaan het as gevolg van beurtkrag.

A 25.4%
B 10.1%
C 15.3%
D 68.5%

19. 'n Suid-Afrikaanse maatskappy wat in verskeie sektore bedrywig is, oorweeg 'n strategiese verskuiwing om vir die volgende dekade op die mees winsgewende sektor te fokus. Gegewe huidige globale neigings soos outomatisering, volhoubaarheid en digitale transformasie, watter sektor sal waarskynlik langtermyngroei en stabiliteit bied?

A Die kwaternêre sektor, want innovasie, data en tegnologie vorm die toekomstige ekonomie.
B Die primêre sektor, as gevolg van verhoogde vraag na grondstowwe.
C Die sekondêre sektor, as gevolg van Suid-Afrika se industriële uitbreiding.
D Die tersiêre sektor, aangesien globale ekonomieë vervaardigingsuitset prioritiseer.

Onderwerp: Bestuur en leierskap

20. Watter leierskapstyl laat werknemers toe om aan besluitneming deel te neem?

A Outokratiese
B Demokratiese
C Laissez-faire
D Burokratiese

21. 'n Suid-Afrikaanse kleinhandelaar is onder druk om winste te verhoog. 'n Bestuurder stel voor om werkers te onderbetaal en werknemervoordele te besnoei, omdat hy glo dat kliënte nie geraak sal word nie.

Rangskik die volgende faktore van die belangrikste (1) tot die minste belangrik (5) wat die maatskappy moet oorweeg voordat hierdie besluit geïmplementeer word:

A. Impak op werknemermotivering en produktiwiteit.
B. Moontlike regsgevolge en nakoming van arbeidswette.
C. Kliëntetevredenheid en handelsmerkreputasie.
D. Korttermyn kostebesparings en winsverhoging.
E. Effekte op werknemersomset en werwingskoste.

A
1. Korttermyn kostebesparings en winsverhoging.
2. Moontlike regsgevolge en nakoming van arbeidswette.
3. Impak op werknemers se motivering en produktiwiteit.
4. Kliëntetevredenheid en handelsmerkreputasie.
5. Effekte op werknemeromset en werwingskoste.

B
1. Moontlike regsgevolge en nakoming van arbeidswette.
2. Impak op werknemers se motivering en produktiwiteit.
3. Effekte op werknemersomset en werwingskoste.
4. Kliëntetevredenheid en handelsmerkreputasie.
5. Korttermyn kostebesparings en winsverhoging.

C
1. Impak op werknemers se motivering en produktiwiteit.
2. Moontlike regsgevolge en nakoming van arbeidswette.
3. Kliëntetevredenheid en handelsmerkreputasie.
4. Korttermyn kostebesparings en winsverhoging.
5. Effekte op werknemeromset en werwingskoste.

D
1. Kliëntetevredenheid en handelsmerkreputasie.
2. Effekte op werknemeromset en werwingskoste.
3. Korttermyn kostebesparings en winsverhoging.
4. Moontlike regsgevolge en nakoming van arbeidswette.
5. Impak op werknemers se motivering en produktiwiteit.

22. 'n Groot staatsdepartement in Suid-Afrika neem 'n burokratiese leierskapstyl aan, waar alle werknemers streng protokolle moet volg en besluitneming 'n duidelike bevelsketting volg. 'n Nuwe intern stel 'n doeltreffender digitale liasseringstelsel voor, maar die idee word van die hand gewys omdat dit nie ooreenstem met huidige prosedures nie.

Watter van die volgende verduidelik die impak van burokratiese leierskap in hierdie situasie die beste en wat kan 'n potensiële risiko wees om hierdie leierskapstyl op die langtermyn te handhaaf?

A Die leierskapstyl moedig werknemerdeelname aan, maar kan besluitneming vertraag as gevolg van oormatige konsultasie.
B Die leierskapstyl bevorder kreatiwiteit en inisiatief, maar dit loop die risiko om beheer oor operasionele standaarde te verloor.
C Die leierskapstyl verseker konsekwentheid en orde, maar dit kan innovasie en aanpasbaarheid in 'n veranderende omgewing onderdruk.
D Die leierskapstyl bevorder innovasie, maar die weiering van nuwe idees kan werknemerdissipline verminder.

23. Watter van die volgende leiers word die akkuraatste beskryf as 'n laissez-faire-leierskapstyl, wat gekenmerk word deur die toekenning van hoë outonomie en die delegasie van besluitnemingsgesag?

A Steve Jobs by Apple, bekend vir sy praktiese benadering en sterk beheer oor produkontwerp.
B Herbert Hoover, bekend vir sy direkte intervensionistiese beleid tydens die Groot Depressie.
C Jeff Bezos by Amazon, bekend vir sy mikrobestuur en streng prestasiemaatstawwe.
D Warren Buffett by Berkshire Hathaway, bekend daarvoor dat hy sy bestuurders bemagtig het met onafhanklikheid in bedrywighede.

24. 'n Senior bestuurder by 'n Suid-Afrikaanse maatskaplike onderneming prioritiseer deurgaans die persoonlike en professionele ontwikkeling van haar werknemers. Sy luister aktief, moedig spaninsette in besluitneming aan en plaas dikwels die behoeftes van haar span bo haar eie. Ten spyte van streng sperdatums, laat sy buigsame skedules toe om werknemers se welstand te ondersteun.

Watter leierskapstyl word die duidelikste in hierdie scenario gedemonstreer en wat is 'n potensiële langtermynimpak op die besigheid?

A Outokratiese leierskap
B Dienende leierskap
C Laissez-faire leierskap
D Burokratiese leierskap

Onderwerp: Kwaliteit van prestasie binne besigheidsfunksies

25. 'n Suid-Afrikaanse maatskappy wat kinderspeelgoed vervaardig, beplan om uit te brei na opvoedkundige speelgoedstelle wat ook as leerhulpmiddels vir skole funksioneer. Om voldoening aan wetlike standaarde te verseker en om die produk as "kwaliteitsversekerd" te bemark, moet die maatskappy verskeie regulerende liggame oorweeg. Watter **kombinasie van aksies** sal die maatskappy die beste in lyn bring met **al drie** die volgende liggame: **SABS, NRCS en SAKO**?

A Registreer die besigheid by die Kommissie vir Maatskappye en Intellektuele Eiendom (CIPC), verkry ISO-sertifisering en doen aansoek vir produkonderskrywing van 'n akademiese instelling.
B Sertifiseer dat die speelgoed voldoen aan fisiese gehaltestandaarde wat deur SABS gestel word, voldoen aan veiligheidsregulasies vir verbruikersgoedere wat deur NRCS afgedwing word en bring die opvoedkundige inhoud in lyn met NKR-standaarde onder SAKO.
C Maak seker dat die speelgoedmateriaal aan nasionale veiligheidstandaarde voldoen, dien die produk in vir verpligte spesifikasietoetsing en raadpleeg die Departement van Basiese Onderwys oor kurrikulumbelyning.
D Doen marknavorsing in skole, verseker dat speelgoed omgewingsvriendelik is, en gebruik onderwysers met kwalifikasies wat by SAKO geregistreer is om die opvoedkundige inhoud te ontwerp.

26. 'n Suid-Afrikaanse tekstielvervaardiger neem die Deurlopende Verbetering (BDKT)-siklus aan om produksiedoeltreffendheid te verbeter. Nadat vertragings in die materiaalsnyfase geïdentifiseer is, herontwerp die span die werkvloei en lei personeel op oor nuwe prosedures. Na implementering vererger die kwaliteit van snywerk verswak egter verder en klagtes neem toe.

Op watter stadium van die BDKT-siklus het die besigheid heel waarskynlik misluk en wat volgende gedoen moet word om kwaliteit te herstel?

A Tree op – omdat die besigheid vorentoe beweeg het sonder om suksesvolle veranderinge te standaardiseer moet hulle terugkeer na die oorspronklike metode.
B Kontroleer - omdat die span nie die doeltreffendheid van die nuwe werkvloei kon evalueer nie moet hulle prestasiedata insamel en assesseer.
C Beplan – omdat die probleem nie duidelik geïdentifiseer is nie moet die span moet die proses van voor af begin met 'n meer akkurate ontleding.
D Doen – omdat die span nie die veranderinge soos beplan geïmplementeer het nie moet hulle die opleidingsfase herhaal.

27. In die evaluering van sistemiese gehaltebeheermislukkings in groot Suid-Afrikaanse bedrywe, identifiseer 'n besigheidsontleder verdraagsaamheid teenoor substandaardpraktyke, ondoeltreffende leierskap en strukturele stelselonderbrekings as kritieke aanwysers van sektorale swakheid. Daarbenewens word erosie van openbare vertroue waargeneem as 'n direkte gevolg van langdurige ondoeltreffendheid.

Watter van die volgende sektore strook die akkuraatste met al hierdie aanwysers en verteenwoordig 'n nasionale prioriteitsbekommernis vir gehalteversekeringsliggame?

A Gesondheidsorgsektor
B Voedselproduksie sektor
C Vervaardigingsektor
D Kleinhandel sektor

28. Jy is deel van 'n strategiese taakspan wat aangestel is om die menslikekapitaal-ontwikkelingsraamwerk van 'n nasionale logistieke maatskappy in Suid-Afrika op te knap. Die maatskappy poog om:

- met nasionale transformasiedoelwitte te belyn.
- toegang tot regeringsaansporings en befondsing te verkry.
- voldoening aan wetgewende vereistes te verseker.
- werknemers toe rus met toekoms-gereed vaardighede.

Na die hersiening van die volgende opsies, watter stuk wetgewing moet die primêre regsgrondslag vorm van die maatskappy se langtermyn vaardigheidsontwikkelings- en opleidingsbeleid en hoekom, met inagneming van beide wetlike nakoming en strategiese voordeel?

A Wet op Gelyke Indiensneming (WGI), omdat dit billike vaardigheidsontwikkeling vir aangewese groepe vereis en nie-nakoming verbind met potensiële diskwalifikasie van staatskontrakte.
B Breëbasis Wet op Swart Ekonomiese Bemagtiging (BGSEB), omdat dit 'n maatskappy se besteding aan vaardigheidsontwikkeling koppel aan hul bemagtigingstelkaart, wat mededingendheid in openbare en private tenders direk beïnvloed.
C Wet op Vaardigheidsontwikkeling (WVO), omdat dit die institusionele raamwerk vir werkplekleer daarstel, insluitend SETA's en vaardigheidsheffings, en opleiding aan nasionale ekonomiese prioriteite koppel.
D Wet op Arbeidsverhoudinge (WAV), omdat dit kollektiewe bedingingseenhede bemagtig om opleidingsprogramme te beïnvloed en billike arbeidspraktyke te verseker tydens herstrukturering van vaardigheidsontwikkeling.

29. 'n Suid-Afrikaanse elektroniese vervaardiger neem TGB in alle departemente aan. Aanvanklik verg dit groot beleggings in opleiding, prosesmonitering en gehalte-oudits. Met verloop van tyd rapporteer die maatskappy egter 'n afname van 35% in produkdefekte, verminderde waarborgeise en verbeterde kliëntetevredenheid.

Watter van die volgende evalueer die langtermyn-impak van die implementering van TGB op die koste van kwaliteit die beste, en watter strategiese insig bied dit vir bestuur?

A TGB verskuif alle kostelaste na die beoordelingstadium, wat impliseer dat besighede voorkomingspogings moet verminder om 'n vinniger opbrengs op belegging te behaal.
B TGB verminder die algehele koste van kwaliteit deur eksterne en interne mislukkingskoste te verlaag, wat demonstreer dat belegging in voorkoming en beoordeling tot langtermynbesparings lei.
C TGB verhoog die koste van kwaliteit deur deurlopende opleiding en monitering te vereis, wat daarop dui dat bestuur kwaliteitsbeleggings moet beperk om oorhoofse koste te verminder.
D TGB verhoog beide voorkomings- en interne mislukkingskoste, wat aandui dat die strategie slegs geskik is vir groot korporasies met hoë winsmarges.

30. Watter van die volgende opsies rangskik die besigheidsfunksies korrek van die mees direkte tot die minste direk betrokke by die implementering van gehaltebeheermaatreëls?

A Menslike Hulpbronne, Finansies, Bemarking, Produksie
B Produksie, Aankope, Bemarking, Openbare Betrekkinge
C Bemarking, Finansies, Administrasie, Produksie
D Openbare betrekkinge, Administrasie, Aankope, Finansies

BESIGHEIDSSTUDIES
GRAAD 12
RONDE 1 & 2

2024

VORIGE VRAESTEL

MILPARK EDUCATION

M

EXPLORE OUR

Comprehensive Undergrad
ONLINE Programmes

Your Pathway to Success

Learn More

www.milpark.ac.za

We've got you. You've got this.

PROVERTO EBW OLIMPIADE- GRAAD 12 BESIGHEIDSTUDIES

RONDE EEN

KIES DIE MEES KORREKTE OPSIE VIR VRAE 1 TOT 30.

IMPAK VAN ONLANGSE WETGEWING OP BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE – REAKSIE OP EISE VIR REGSTELLING EN GELYKHEID

1. ’n Werknemer in Suid-Afrika mag ’n maksimum van _____ werk.

A 8 uur per dag in ’n 5-dag week
B 9 uur per dag in ’n 5-dag week
C 9 uur per dag in ’n 6-dag week
D 10 uur per dag in ’n 6-dag week

2. Wat is die doel van die Wet op Verbruikersbeskerming in Suid-Afrika, veral m.b.t. eise vir regstelling en billikheid?

A Bevordering van monopolieë.
B Beskerming van verbruikersregte en belange.
C Beperking van produkdiversiteit.
D Vermindering van mededinging tussen besighede.

3. Watter onlangse wetgewende ontwikkeling in Suid-Afrika fokus op die verbetering van korporatiewe bestuur en deursigtigheid in maatskappye?

A Wet op Mededinging.
B Wet op Verbruikersbeskerming.
C Wet op Gelyke Indiensneming.
D Maatskappywet.

4. Hoe dra die Wet op Gelyke Indiensneming by tot die regstelling van historiese werkplekwanbalanse in Suid-Afrika?

A Maak voorsiening vir gelyke betaling vir alle werknemers.
B Bevorder diversiteit en gelyke geleenthede.
C Beperk kollektiewe bedinging.
D Verminder werknemervoordele.

PROFESSIONALISME EN ETIEK

5. Hoe dra die Staatsdienskommissie in Suid-Afrika by tot professionaliteit en etiek in die openbare sektor?

A Moedig korrupsie aan.
B Hou toesig oor nepotisme.
C Monitor nakoming van etiese standaarde.
D Ontmoedig deursigtigheid.

6. Watter regulerende liggaam hou toesig oor die etiese gedrag van ingenieurs en tegnoloë in Suid-Afrika?

A Institute of Plumbing South Africa (IOPSA).
B South African Council for the Architectural Profession (SACAP).
C South African Institute of Electrical Engineers (SAIEE).
D Engineering Council of South Africa (ECSA).

7. ’n Bekende kleinhandelketting het die volgende in hul jaarverslag gesê:
"Doeltreffende bestuur word as ’n noodsaaklike komponent en bydraer tot die Groep se volgehoue prestasie beskou, wat dit verpligtend maak ongeag die finansiële posisie waarin die maatskappy hom bevind."

Hierdie benadering tot etiek kan as _____ beskryf word.

A ’n Narratiewe teorie
B ’n Gevolggebaseerde teorie
C ’n Beginselgebaseerde teorie
D Geen van die bogenoemde nie.

8. Watter onlangse korporatiewe skandaal in Suid-Afrika het tot toenemende ondersoek na korporatiewe bestuur en etiek in die sakesektor gelei?

A Nkandla Skandaal.
B Staatskaping-ondersoek.
C Steinhoff Internasionale skandaal.
D Marikana-slagting.

9. Watter regulerende liggaam in Suid-Afrika hou in reaksie op onlangse etiese bekommernisse toesig oor en verseker professionele gedrag in die rekeningkundige en ouditprofessie?

A South African Institute of Chartered Accountants (SAICA).
B Financial Sector Conduct Authority (FSCA).
C Law Society of South Africa (LSSA).
D Health Professions Council of South Africa (HPCSA).

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

10. Watter rol speel tegnologie spilpunte(hubs) en innovasiesentrums in die bevordering van kreatiewe denke en probleemoplossing in Suid-Afrika se tegnologiebedryf?

A Beperk toegang tot tegnologie.
B Bevorder samewerking en kennisdeling.
C Ignoreer digitale vordering.
D Ontmoedig beginnersondernemings.

11. Watter innoverende oplossings word in Suid-Afrika ondersoek om watergebruik en -bewaring te optimaliseer in reaksie op waterskaarste uitdagings?

A Moedig waterpraktyke aan wat water vermors.
B Ignoreer die behoefte aan waterbesparing.
C Verhoging van watertariewe.
D Implementering van ontsoutingsaanlegte.

12. Identifiseer die volgende beroemde kreatiewe denker en identifiseer waarvoor hy bekend is.

Figuur 1: https://en.wikipedia.org/wiki/

A Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Microsoft.
B Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Apple.
C Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Apple.
D Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Tesla.

13. Die volgende uittreksel is ’n voorbeeld van watter tipe teorie wat in ag geneem moet word wanneer kreatiewe denke in ’n diverse werkplek toegepas word?

Die gees van die Afrika-wêreldbeskouing sluit heelheid, gemeenskap en harmonie in wat diep in kulturele waardes vasgelê is.

A Inheemse denke.
B Kragveldanalise.
C Aansporingsdenke.
D Beperkende kragte.

14. Hoe het Suid-Afrikaanse besighede kreatief by die uitdagings wat die COVID-19 pandemie gestel het, aangepas?

A Soos gewoonlik met besigheid voortgegaan.
B Afstandwerk en digitale oplossings omhels.
C Werknemerwelstand geïgnoreer.
D Afhanklikheid van tegnologie verminder.

UITDAGINGS VAN DIE MAKRO-OMGEWING

15. Op 1 April 2022 is die korporatiewe belastingkoers in Suid-Afrika _____

A verlaag na 27%.
B onveranderd teen 28%.
C verhoog na 29%.
D verhoog na 30%.

16. Hoe beïnvloed die wêreldwye ekonomiese landskap Suid-Afrika se makro-besigheidsomgewing, veral t.o.v. internasionale handel en ekonomiese samewerking?

A Geïsoleerde impak.
B Beperkte eksterne invloed.
C Onderling verwante uitdagings.
D Verminderde mededinging.

17. Watter makro-ekonomiese uitdaging staar Suid-Afrika in die gesig m.b.t. sy fiskale beleid, veral t.o.v. staatsbesteding en inkomste generering?

A Begrotingstekort en skuldophoping.
B Verlaagde belasting.
C Begrotingsoorskot.
D Inflasiebeheer.

18. Wat is die prima rentekoers in Suid-Afrika?

A 6,75%
B 7,00%
C 11,25%
D 11,75%

19. Voltooi die stelling:

Dit het tot ’n netto afname van 186 000 in die nie-ekonomies aktiewe bevolking gelei. Bogenoemde veranderinge in indiensneming en werkloosheid het daartoe gelei dat die amptelike werkloosheidskoers in die derde kwartaal van 2023 tot ____ gedaal het.

A 28,4%
B 31,9%
C 39,2%
D 44,7%

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

2027 CAO APPLICATIONS STILL OPENED

Faculty of Applied Sciences
Closing Date: **31 October 2026**

Faculty of Engineering & the Built Environment
Closing Date: **31 December 2026**

FACULTY OF APPLIED SCIENCES **PROGRAMME NAME**	**CAO CODES**
Bachelor of Applied Sciences in Biotechnology	**DU-D-BBT**
Bachelor of Applied Sciences in Food Science and Technology	**DU-D-BFS**
Bachelor of Applied Sciences in Industrial Chemistry	**DU-D-BSY**
Bachelor of Applied Sciences in Sport Science and Management	**DU-D-SSM**
Bachelor of Applied Sciences in Textile Science	**DU-D-ATT**
Diploma in Nautical Studies (Sea Going)	**DU-D-NS3**
Diploma in Sustainable Horticulture and Landscaping	**DU-D-SHL**

FACULTY OF ENGINEERING & THE BUILT ENVIRONMENT **PROGRAMME NAME**	**CAO CODES**
Bachelor of Engineering Technology in Civil Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXV**
Bachelor of Engineering Technology in Power Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXP**
Bachelor of Engineering Technology in Electronic Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXE**
Bachelor of Built Environment in Architecture Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXA**
Bachelor of the Built Environment in Construction Studies Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXN**
Bachelor of Engineering Technology in Industrial Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXI**
Bachelor of Engineering Technology in Mechanical Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXM**
Bachelor of Engineering Technology in Chemical Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXC**

Apply now: www.cao.ac.za
For more information visit www.dut.ac.za
For any applications related queries contact the CAO Office: 031 268 4444

ENVISION2030 transparency • honesty • integrity • respect • accountability
fairness • professionalism • commitment • compassion • excellence

CREATIVE. DISTINCTIVE. IMPACTFUL.

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

Bachelor of Engineering Technology in Industrial Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics Physical Science THREE recognized 20 credit subjects (excluding any additional official language)	**4** **4** **4** **4**	NSC Degree entry	**DU-D-BXI**
Bachelor of Engineering Technology in Mechanical Engineering (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science TWO recognized 20 credit subjects	**4** **4** **5** **4** **5** **4**	NSC Degree entry	**DU-D-BXM**
Bachelor of Engineering Technology in Power Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science THREE recognized 20 credit subjects (excluding any additional official language)	**4** **4** **5** **4** **5** **4**	NSC Degree entry	**DU-D-BXP**
Bachelor of the Built Environment: Construction Studies Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science THREE recognized 20 credit subjects	**4** **4** **5** **4** **5** **4**	NSC Degree entry	**DU-D-BXN**

Apply now: www.cao.ac.za
For more information visit www.dut.ac.za
For any applications related queries contact the CAO Office: 031 268 4444

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

Minimum Requirements:

Program Name	Main Requirements	Level	Points	CAO Code
Bachelor of Built Environment in Architecture Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics Technical Mathematics THREE recognized 20 credit subjects	4 4 4 4	NSC Degree entry	**DU-D-BXA**
Bachelor of Engineering Technology in Chemical Engineering (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science TWO recognized 20 credit subjects	4 4 5 4 5 4	NSC Degree entry	**DU-D-BXC**
Bachelor of Engineering Technology in Civil Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science THREE recognized 20 credit subjects	4 4 5 4 5 4	NSC Degree entry	**DU-D-BXV**
Bachelor of Engineering Technology in Electronic Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	English Mathematics OR Technical Mathematics Physical Science OR Technical Science TWO recognized 20 credit subjects	4 4 5 4 5 4	NSC Degree entry	**DU-D-BXE**

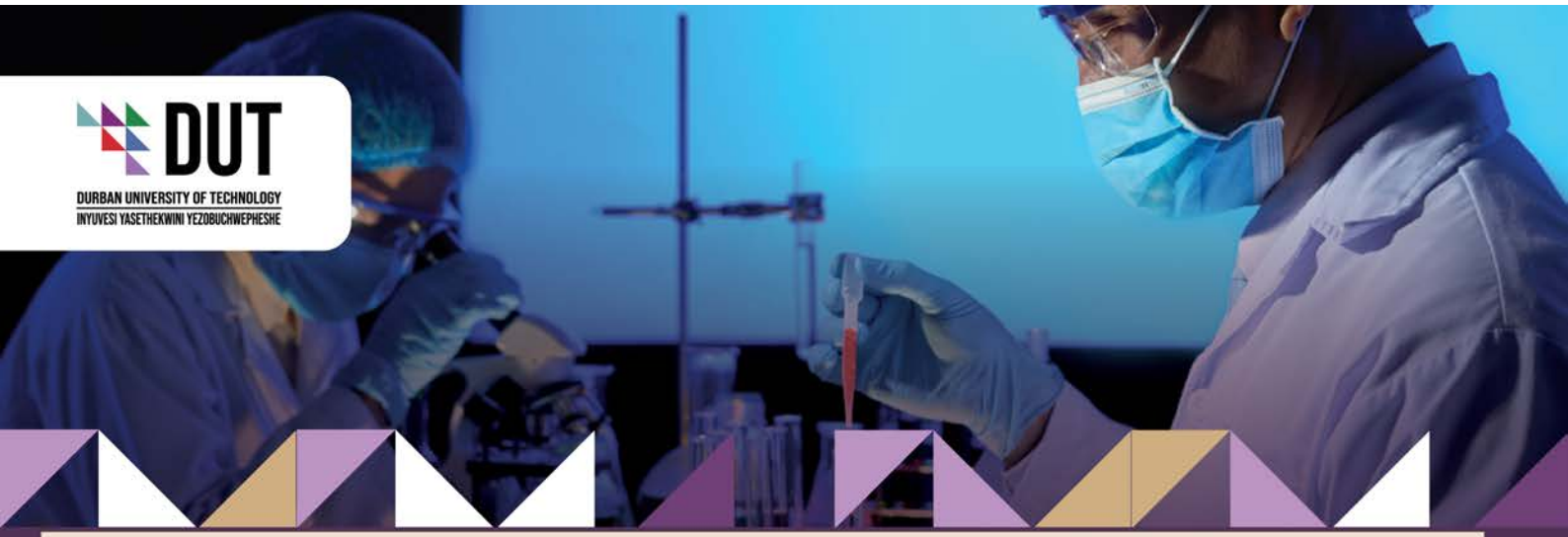

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

FACULTY OF ENGINEERING & THE BUILT ENVIRONMENT
NEW PROGRAMMES FOR 2027 ENTRY

CLOSING DATE: 31 DECEMBER 2026

Programme Name	Programme Code
Bachelor of Engineering Technology in Civil Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXV**
Bachelor of Engineering Technology in Power Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXP**
Bachelor of Engineering Technology in Electronic Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXE**
Bachelor of Built Environment in Architecture Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXA**
Bachelor of the Built Environment in Construction Studies Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXN**
Bachelor of Engineering Technology in Industrial Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXI**
Bachelor of Engineering Technology in Mechanical Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXM**
Bachelor of Engineering Technology in Chemical Engineering Extended Curriculum Programme (ECP)	**DU-D-BXC**

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

Bachelor of Applied Science in Sport Science and Management	28 Points English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 OR Life Science 4 OR Sport Science 4 In addition: THREE 20 credit subjects at level 4 not more than ONE language	**DU-D-SSM**
Bachelor of Applied Science in Textile Science	English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 In addition: TWO 20 credit subjects at level 4 not more than ONE language	**DU-D-ATT**
Diploma in Nautical Studies (Sea Going)	English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 In addition: TWO 20 credit subjects at level 3 not more than ONE language	**DU-D-NS3**
Diploma in Sustainable Horticulture and Landscaping	English 4 Mathematics 3 OR Mathematics Literacy 4 Life Science 4 In addition: TWO 20 credit subjects at level 3 not more than ONE language	**DU-D-SHL**

Apply now: www.cao.ac.za
For more information visit www.dut.ac.za
For any applications related queries contact the CAO Office: 031 268 4444

DUT
DURBAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
INYUVESI YASETHEKWINI YEZOBUCHWEPHESHE

FACULTY OF APPLIED SCIENCES
CAO APPLICATIONS EXTENDED
CLOSING DATE: 31 OCTOBER 2026

PROGRAMMES	Requirements	CAO CODES
Bachelor of Applied Science in Biotechnology	28 Points English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 Life Science 4 In addition: ONE 20 credit subject at level 4	**DU-D-BBT**
Bachelor of Applied Science in Food Science and Technology	28 Points English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 Life Science In addition: ONE 20 credit subject at level 4	**DU-D-BFS**
Bachelor of Applied Science in Industrial Chemistry	English 4 Mathematics 4 Physical Science 4 In addition: TWO 20 credit subjects at level 4 not more than ONE language	**DU-D-BSY**

MAATSKAPLIKE ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

20. Wat is 'n fundamentele plig van Suid-Afrikaanse burgers in die konteks van burgerlike verantwoordelikhede?

A Betaling van belasting.
B Besit van ’n besigheid.
C Najaag van slegs persoonlike belange.
D Vermyding van gemeenskapsbetrokkenheid.

21. Werkplekforums kan gestig word indien die besigheid hoeveel werknemers in diens het?

A 50
B 100
C 500
D 1 000

22. _____ probeer om die politieke, taal- of kulturele verskille tussen lande te verstaan om te verhoed dat aannames oor ander lande gemaak word.

A Organisatoriese bewustheid
B Globale bewustheid
C Globalisering
D Materialisme

BESIGHEIDSFUNKSIES – BEMARKING, MENSLIKE HULPBRONNE EN PRODUKSIE

23. Watter MH-strategie het belangrikheid in Suid-Afrika verkry om topvlak talent te lok en te behou in reaksie op onlangse arbeidsmarkneigings?

A Uitkontraktering van alle MH-funksies.
B Beklemtoning van tradisionele werwingsmetodes.
C Prioritisering van werknemerwelstand en werk-lewe-balans.
D Vermindering van werknemervoordele.

24. Watter rol speel die Wet op Gelyke Indiensneming in die vorming van MH-praktyke in Suid-Afrika?

A Bevordering van diversiteit en gelyke geleenthede.
B Aanmoediging van diskriminasie in die werkplek.
C Beperking van werknemervoordele.
D Ignorering van arbeidsmarkwanbalanse.

25. In reaksie op veranderende verbruikersgedrag, hoe het Suid-Afrikaanse besighede hul bemarkingstrategieë aangepas?

A Ignoreer digitale bemarkingskanale.
B Omhels aanlyn en sosiale media platforms.
C Vermy kliëntbetrokkenheid.
D Maak uitsluitlik op tradisionele advertensiemetodes staat.

26. Watter bemarkingstrategie het prominensie in Suid-Afrika verkry om omgewingskwessies aan te spreek en volhoubare praktyke te bevorder?

A Groen bemarking.
B Oormatige gebruik van enkelgebruik plastiek.
C Ignorering van eko-vriendelike produkverpakking.
D Bevordering van verkwistende verbruik.

27. Watter strategie het belangrikheid in produksiebestuur in Suid-Afrika in reaksie op voorsieningsketting uitdagings verkry?

A Vermindering van voorraadbestuurspogings.
B Implementering van vaartbelynde en vinnige produksiemetodes.
C Ignorering van die behoefte aan diversifikasie.
D Uitsluitlike staatmaking op tradisionele produksie modelle.

28. ’n Strategie wat Wimpy op alle vlakke en in alle afdelings van die onderneming kan implementeer om te verseker dat alle werknemers die vereiste standaarde handhaaf, word _____ genoem.

A standaardafwyking
B marknavorsing
C werknemer beheer
D totale gehaltebestuur

29. Watter rol speel die Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid in die regulering van produksieprosesse in Suid-Afrika?

A Moedig onveilige werksomstandighede aan.
B Prioritiseer werknemerwelstand en -veiligheid.
C Ignoreer werkplekgevare.
D Ondermyn veiligheidstandaarde.

30. Hoe het die kwessie van diversiteit en insluiting ’n fokuspunt vir MH-praktyke in Suid-Afrika geword?

A Bevordering van diskriminerende aanstellingspraktyke.
B Vermyding van diversiteitsinisiatiewe.
C Verwelkoming van inklusiwiteit en gelyke geleenthede.
D Ignorering van kulturele verskille.

APPLICATIONS 2027
NOW OPEN

READY TO MAKE AN IMPACT?

Join a university that is research-led, student-centred, and regionally engaged, committed to shaping future leaders and advancing social justice.

Whether your passion lies in the arts, sciences, engineering, law, health, or beyond, the University of the Free State (UFS) offers a transformative academic journey where your potential can truly unfold.

WHY CHOOSE THE UFS?

Innovation and Excellence

Our dynamic academic programmes across seven faculties are designed to push the boundaries of knowledge, innovation, and real-world impact – aligned with our Vision 130 commitment to academic excellence and global competitiveness.

Inclusivity and Diversity

The UFS fosters a vibrant, inclusive environment where diversity is embraced, and where every student is supported to succeed. We are committed to social justice, belonging, and human dignity.

World-Class Facilities

From cutting-edge laboratories to modern libraries and comprehensive sports facilities, our campuses provide an enabling environment for both academic success and personal development.

Student-Centred Experience

We prioritise student success through tailored academic support, holistic development, and a strong sense of community – ensuring that every student feels seen, supported, and empowered.

Community and Belonging

At the UFS, you are more than a number – you are part of a values-driven community rooted in care, respect, and excellence.

APPLICATION DETAILS

Opening Date

Applications for all undergraduate programmes on the Bloemfontein and Qwaqwa Campuses open on:
1 April 2026

Closing Dates

Closing dates vary by faculty and programme.
Please refer to the official UFS prospectus or website for detailed information – www.ufs.ac.za/prospective

How to Apply

Apply online at: www.ufs.ac.za/apply

The application process is simple, accessible, and free.

TAKE THE NEXT STEP

Don't miss your opportunity to become part of a university that is shaping the future through knowledge, innovation, and impact.

Apply now and take the first step towards a meaningful and successful future.

For more information on programmes, admission requirements, and student life, visit:
www.ufs.ac.za

CONTACT US

T: +27 51 401 3000
E: info@ufs.ac.za

#ChooseUFS #FutureLeaders #ApplyNow #FutureFocused

T: +27 51 401 3000 | E: info@ufs.ac.z | **www.ufs.ac.za**

Inspiring excellence, transforming lives through quality, impact, and care.

UNIVERSITY OF THE FREE STATE
UNIVERSITEIT VAN DIE VRYSTAAT
YUNIVESITHI YA FREISTATA

Vak: Besigheidstudies

Wetgewing en Eise vir Regstelling en Billikheid

Gebruik die inligting hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

Artikel 19(3) van die IVBPR bepaal soos volg: “Die uitoefening van die regte op [vryheid van spraak], hou spesiale pligte en verantwoordelikhede in. Dit kan dus aan sekere beperkings onderworpe wees, maar dit sal slegs die wees wat deur die wet bepaal word en nodig is, (a) Vir respek vir die regte of reputasie van ander; (b) Vir die beskerming van nasionale veiligheid of van openbare orde of van openbare gesondheid of sedes.”
(http://constitutionnet.org)

1. Waarvan is die uittreksel hierbo 'n voorbeeld?

A Etiese kode.
B Beperkingsklousule.
C Gedragsklousule.
D Wet op Arbeidsverhoudinge.

2. Onder die Wet op Basiese Diensvoorwaardes (WBDV) in Suid Afrika, watter van die volgende is waar met betrekking tot werksure vir werknemers?

A Daar kan van 'n werknemer verwag word om meer as 45 uur in 'n week te werk sonder oortydbetaling.
B Nagwerk word beskou as enige werk wat tussen 18:00 en 06:00 uitgevoer word.
C Werknemers is geregtig op 'n etenspouse van minstens 30 minute na vyf opeenvolgende ure se werk
D ’n Werknemer moet elke twee weke minstens 36 opeenvolgende ure rus kry.

3. Watter van die volgende is 'n sleuteldoelwit van die Wet op Gelyke Indiensneming in Suid Afrika?

A Om te verseker dat alle werknemers elke week dieselfde aantal ure werk.
B Om gratis gesondheidsorgvoordele aan alle werknemers te verskaf.
C Om 'n minimum loon vir alle werknemers te waarborg.
D Om gelyke geleenthede en billike behandeling in indiensneming te bevorder deur die uitskakeling van onbillike diskriminasie.

Menslike Hulpbron Funksie

Gebruik die inligting hieronder en beantwoord Vrae 4, 5 en 6.

Alex, ons bied graag vir jou die pos aan met 'n jaarlikse pakket van ZAR 600 000. Dit sluit die volgende in:

- **Basiese salaris:** ZAR 400 000
- **Behuisingstoelae:** ZAR 50 000
- **Mediesefondsbydrae:** ZAR 30 000
- **Aftreefondsbydrae:** ZAR 20 000
- **Prestasie bonus:** ZAR 50 000
- **Ander voordele:** ZAR 50 000

4. Watter tipe vergoedingstruktuur ontvang Alex?

A Koste plus voordele.
B Bruto salarisstruktuur.
C Koste vir maatskappy.
D Netto salarisstruktuur.

5. Wat is Alex se netto salaris?

A R400 000
B R600 000
C R550 000
D R570 000

6. Oorweeg die impak van die Werkloosheidsversekeringsfonds (WVF) op beide werkgewers en werknemers. Watter van die volgende beskryf die beste hoe die WVF die arbeidsmark en die ekonomie in Suid Afrika bevoordeel?

A Die WVF verseker dat alle werknemers hul volle salaris ontvang gedurende tydperke van werkloosheid en handhaaf sodoende hul lewenstandaard sonder enige finansiële spanning.
B Die WVF vereis hoër bydraes van werknemers as van werkgewers, om sodoende te verseker dat werknemers meer beheer oor die fonds se voordele en verspreiding het.
C Die WVF fokus uitsluitlik daarop om kraamvoordele aan vroulike werknemers te verskaf en sodoende geslagsgelykheid in die werkplek te bevorder.
D Deur tydelike finansiële bystand aan werklose werkers te verskaf, help die WVF om die ekonomie te stabiliseer tydens afswaai en verminder dit die onmiddellike druk op openbare welsynstelsels.

Professionaliteit en Etiek

7. In 'n professionele omgewing, waarom is die handhawing van 'n hoë vlak van professionaliteit belangrik vir beide persoonlike loopbaangroei en die algehele sukses van die organisasie?

A Professionaliteit verseker dat alle werknemers reëls streng nakom sonder uitsondering, wat die behoefte aan buigsaamheid en kreatiewe probleemoplossing uitskakel.
B Demonstrasie van professionaliteit help individue om 'n positiewe reputasie op te bou, die vertroue van kollegas en kliënte te verdien en bied geleenthede vir loopbaanbevordering en leierskaprolle.
C Professionaliteit stel werknemers in staat om dit te vermy om verantwoordelikheid vir foute te neem en sodoende persoonlike aanspreeklikheid en stres in die werkplek te verminder.
D Die handhawing van professionaliteit fokus hoofsaaklik op die afdwinging van streng kleredragkodes en formele kommunikasiestyle, om sodoende 'n eenvormige korporatiewe beeld te verseker.

8. Watter van die volgende scenario's verteenwoordig 'n voorbeeld van etiese wangedrag in sakebedrywighede?

A Maatskappy-bestuurders steun regeringsamptenare om regulasies te skep wat hul bedryf bevoordeel.
B 'n Besigheid wat mededingende pryse bied deur koste te sny deur volhoubare praktyke.

C Versuim om potensiële risiko's wat verband hou met 'n nuwe produk tydens die bekendstellingsfase bekend te maak.
D Gebruik aggressiewe bemarkingstaktieke om markaandeel te oorheers, insluitend misleidende aansprake oor mededingers.

Gebruik die uittreksel hieronder om Vraag 9 te beantwoord.

Sarah werk as 'n bemarkingsassistent by 'n klein advertensie-agentskap. Sy is talentvol en entoesiasties oor haar werk, maar die afgelope tyd voel sy ongemaklik by die kantoor. Een van haar kollegas, James, wat 'n senior grafiese ontwerper is, het onvanpaste opmerkings oor haar voorkoms begin maak en probeer kort-kort aan haar skouer of rug raak wanneer hy by haar lessenaar verbyloop. Aanvanklik het Sarah dit senuweeagtig afgelag en gehoop dat dit sou ophou, maar dit het aangehou en haar al hoe meer onrustig gemaak. Sy beleef konflik omdat James baie gewild is in die kantoor en sy wil nie moeilikheid maak nie.

9. In die senario wat beskryf word ervaar Sarah gedrag wat neerkom op seksuele teistering in die werkplek. Watter opsie hieronder definieer seksuele teistering die beste in hierdie konteks?

A Enige gedrag wat Sarah ongemaklik laat voel, al word dit nie so bedoel en herhaal nie.
B Onwelkome verbale of fisiese gedrag van 'n seksuele aard wat 'n intimiderende, vyandige, of aanstootlike werksomgewing skep
C Komplimente oor Sarah se voorkoms van 'n kollega, selfs al is dit selde en gaan nie gepaard met fisiese kontak nie.
D Soms maak 'n kollega grappies oor persoonlike onderwerpe, al is dit nie uitdruklik seksueel van aard nie.

Kreatiewe Denke en Probleemoplossing

Los die laterale denkraaisels hieronder vir Vrae 10, 11 en 12 op.

10. ‘n Wortel, 'n serp, en vyf stukke steenkool word op jou buurman se grasperk gevind. Niemand het die items op die grasperk gesit nie, maar daar is 'n eenvoudige, logiese rede hoekom dit daar is. Wat is die rede?

A Die items het uit die inkopiesak geval.
B Die hond het die items uitgesleep om te eet.
C Die items is deur kinders gebruik om 'n sneeuman te bou wat nou gesmelt het.
D ‘n Kind het die items aangetrek om te speel

11. ’n Man stoot sy motor totdat hy by ’n hotel uitkom. Toe hy daar aankom, raak hy bankrot. Wat het gebeur?

A Sy motor se brandstof het opgeraak.
B Hy speel Monopoly en sy stuk is die kar.
C Hy is die hoteleienaar en gaan bank toe.
D Nie een van die bogenoemde nie.

12. Die geluid van Brian se gesnork is gewoonlik net irriterend, maar vandag veroorsaak dit skrik en paniek. Hoekom?

A Brian loop in sy slaap.
B Brian is die naam van 'n bus.
C Brian is die naam van 'n troeteldierbeer.
D Brian is 'n busbestuurder.

Uitdagings in die Makro-omgewing

Gebruik die inligting hieronder en beantwoord Vrae 13 en 14.

Volgens die Departement van Energie is April 'n belangrike maand in die brandstofpryskalender om pad- en pypleidingstariewe, sowel as brandstof- en Padongelukkefonds (POF) heffings te hersien wat in die prysstrukture van petrol, diesel en verligtingsparaffien (IP) geïmplementeer moet word. (https://businesstech.co.za/news/energy/308090/hier-is-die-amptelike-petrolprys-vir-april-2019)

13. Identifiseer die sosiale uitdaging wat deur die inligting hierbo geskep word.

A Verminderde druk op burgers se inkomste, wat lei tot 'n verhoging in lewenstandaard en afname in armoede.
B Verhoogde druk op burgers se inkomste, wat lei tot 'n afname in lewenstandaard en ‘n toename in armoede.
C Meer werksgeleenthede word geskep, wat lei tot 'n verhoogde lewenstandaard.
D Internasionale beleggers sien Suid Afrika as 'n gunstige en stabiele ekonomie.

14. Wat kan 'n moontlike oplossing vir kleinhandelondernemings wees in reaksie op die uitdaging hierbo genoem?

A Skuif fabrieke verder van kleinhandelwinkels af om vervoerkoste te verhoog.
B Neem deel aan 'n onbeskermde staking.
C Skuif vervaardigingsfabrieke nader aan kleinhandelwinkels om vervoer van goedere te beperk.
D Onderhandel vir ‘n laer petrolprys van ‘n plaaslike verskaffer.

Menseregte, Inklusiwiteit en Omgewingskwessies

15. Die tornado in Durban in Mei 2024 is veroorsaak deur koue lug wat na die kus beweeg het en warm lug uit die oseane getref het. Die koste van die skade was na raming sowat R_____ in Durban en beraamde _____ huishoudings is geraak.

A 1,3 miljard en 7 000 huishoudings
B 4,8 miljoen en 5 600 huishoudings
C 28 miljoen en 12 300 huishoudings
D 1 miljoen en 100 000 huishoudings

16. Tot hoeveel het die Mpox-dodetal in Suid Afrika in Junie 2024 gestyg?

A 5
B 1
C 3
D 8

17. Watter van die volgende scenario's illustreer die beginsel van universaliteit in menseregte die beste?

A ’n Land beperk vryheid van spraak gedurende tye van politieke onrus om die openbare orde te handhaaf.
B 'n Multinasionale korporasie werk in verskillende lande en voldoen aan plaaslike arbeidswette wat baie verskil in terme van werkersregte.
C 'n Internasionale organisasie pleit vir die afskaffing van kinderarbeid wêreldwyd, met verwysing na die inherente waardigheid van elke kind.
D 'n Regering verleen stemreg slegs aan burgers wat eiendom besit, met die argument dat dit verantwoordelike burgerlike deelname verseker.

Strategieë om op uitdagings te reageer

18. Wat is 'n sleutelpraktyk om goeie verhoudings met verskaffers te handhaaf?

A Om fakture stiptelik en konsekwent te betaal.
B Onderhandel vir die laagste moontlike pryse vir goedere en dienste.
C Versoek gereelde afslag op grootmaatbestellings
D Om gereeld van verskaffers te verander om beter aanbiedings te kan kry.

19. In die konteks van besigheidstrategieë, watter stelling kenmerk 'n laekostestrategie die beste?

A Maksimering van winsmarges deur premium prysstrategieë.
B Onderskei produkte deur middel van unieke kenmerke en ontwerpe.
C Fokus op die vermindering van produksie- en bedryfskoste om mededingende pryse aan te bied.
D Teiken gegoede klante met luukse goedere en persoonlike dienste.

Spanprestasie en Konflikbestuur

20. Jy is 'n spanleier van 'n projek waar twee spanlede, Alice en Bob, konstant bots oor verskillende benaderings om 'n kritieke taak op te los. Ten spyte van jou pogings om te bemiddel, duur hul konflikte voort en beïnvloed dit spanmoraal. Watter van die volgende strategieë sal hierdie situasie die beste aanspreek met die fokus op ‘n langtermynoplossing?

A Fasiliteer 'n spanvergadering om die onderliggende kwessies openlik te bespreek en samewerkende probleemoplossing aan te moedig.
B Skei Alice en Bob se take om interaksie en potensiële konflikte tot die minimum te beperk.
C Rig 'n formele waarskuwing aan Alice en Bob oor die gevolge van hul voortgesette konflikte.
D Ignoreer die konflikte tydelik en fokus op die voltooiing van die taak om spertye te haal.

21. Wat word beklemtoon deur Wêreldwye Bewustheid Bevoegdheid ?

A Begrip van plaaslike gebruike en tradisies.
B Erkenning van en respek vir kulturele diversiteit wêreldwyd.
C Bemeester 'n vreemde taal.
D Gebruik internasionale sakepraktyke vir wins.

22. Identifiseer die spanteorie wat deur die volgende stelling beskryf word:
Mense kan in sielkundige tipes gekategoriseer word wat aandui hoe hulle verkies om op te tree en interaksie te hê.

A Belbin-Rolteorie.
B Jungiaanse Teorie.
C MTR-i Teorie.
D Groep Konsensus Teorie.

Besigheidsomgewings en Sektore

23. In die konteks van Porter se Vyf Kragte-raamwerk, watter faktor beoordeel die vlak van wedywering tussen bestaande mededingers in 'n bedryf?

A Bedreiging van nuwe toetreders.
B Mededingers in die bedryf en intensiteit van mededinging.
C Bedingingsmag van verskaffers.
D Bedingingsmag van kopers.

24. Watter sektor(e) word deur BBSEB (BBBEE)-wette beïnvloed?
i. Primêre sektor.
ii. Sekondêre sektor.
iii. Tersiêre sektor.
iv. Openbare maatskappye in die tersiêre sektor.
v. Privaat maatskappye in die sekondêre sektor.

A i, ii, iii, iv, v
B i, ii, iii
C i, ii
D v

Bestuur en Leierskap

25. Wat is die primêre verantwoordelikheid van 'n bestuurder?

A Uitvoer van tegniese take vir die span.
B Neem alle besluite sonder om spanlede te raadpleeg.
C Delegering van take en verantwoordelikhede aan spanlede.
D Vermy interaksie met spanlede om gesag te behou.

26. Wanneer sal 'n outokratiese leierskapstyl gepas wees?

A In 'n krisis.
B Wanneer 'n nuwe beleid oor personeelkommunikasie geïmplementeer word.
C Wanneer insette van verskeie departemente oor nuwe reëls in die werkplek vereis word.
D Wanneer bonusse ‘n beloning aan personeel is.

Kwaliteit Prestasie

27. Dui aan of die volgende stelling waar of onwaar is. Indien onwaar, korrigeer die term in **vetdruk**.

Drie basiese beginsels van **Balanstellingkaart (BSC)** is: Bevredig die kliënt, bevredig die verskaffer en bevredig bestuur.

A Waar
B Onwaar, TGB
C Onwaar, OOB
D Onwaar

28. Wat is die strategiese voordeel van mededingende maatstaf in die konteks van besigheidstrategie?

A Identifisering van areas van swakheid om binne die organisasie aan te spreek.
B Stel ambisieuse finansiële teikens vir die komende boekjaar.
C Vestiging van langtermyn-vennootskappe met sleutelbelanghebbendes in die bedryf.
D Verkry insig in mededingerstrategieë en bedryfsdoeltreffendheid.

29. Watter van die volgende is 'n verantwoordelikheid van direkteure volgens die King-kode?

A Fidusiêre diens.
B Die plig om met die nodige sorg en vaardigheid op te tree.
C Hulle moet altyd 'n etiese leierskapstyl aanneem.
D Al bogenoemde.

30. Watter van die volgende beskryf die primêre voordeel van die gebruik van 'n Gebalanseerde Telkaart die beste?

A Dit vereenvoudig finansiële verslagdoening en ontleding deur slegs op finansiële maatstawwe te fokus.
B Dit bied 'n omvattende siening van prestasie oor verskeie strategiese perspektiewe.
C Dit verseker dat alle werknemers gelyke vergoeding ontvang op grond van prestasiemaatstawwe.
D Dit maak voorsiening vir vinnige aanpassings in operasionele strategieë gebaseer op intydse data.

BESIGHEIDSSTUDIES
GRAAD 12
RONDE 1 & 2

2023

VORIGE VRAESTEL

PROVERTO EMS OLYMPIAD 2023 – GRAAD 12 BESIGHEIDSTUDIES RONDE EEN

KIES DIE MEES KORREKTE OPSIE VIR VRAE 1 TOT 30.

IMPAK VAN ONLANGSE WETGEWING OP BESIGHEID – REAKSIE OP EISE VIR REGSTELLING EN BILLIKHEID

1. 'n Werknemer in Suid-Afrika mag 'n maksimum van ___ werk.

A 8 uur per dag in 'n 5-dag week
B 9 uur per dag in 'n 5-dag week
C 9 uur per dag in 'n 6-dag week
D 10 uur per dag in 'n 6-dag week

2. Watter een van die volgende dui daarop dat 'n maatskappy aan die Wet op Breëbasis Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB) 53 van 2003 voldoen?

A Verseker dat voorheen benadeelde werknemers werksomstandighede het wat aan minimum vereistes voldoen.
B Om werkvoorkeur aan vroulike werkers toe te ken.
C Direkte bemagtiging van voorheen benadeelde werknemers deur 'n aandeel in eienaarskap.
D Verseker dat voorheen benadeelde gestremde werknemers fisiese toegang tot kantore het.

3. Die POPI-wet is onlangs in Suid-Afrika ingestel en vorm deel van die _____ sektor.

A politieke
B wetlike
C etiese
D fisiese

4. Een van die spesifikasies van die WBDV is dat werkers vir werk op _____ dubbelbetaling moet ontvang.

A bestuursprojekte
B Sondae
C gevaarlike projekte
D Saterdae

PROFESSIONALISME EN ETIEK

5. As die direkteur van Pick n Pay weens binnehandel uit sy/haar posisie in die maatskappy bedank, toon hulle ___

A sinergie.
B aanspreeklikheid.
C skadeloosstelling.
D vertikale integrasie.

6. Die volgende stelling is ONWAAR. Korrigeer die onderstreepte woorde om dit WAAR te maak.
Nuttigheidsteorie is die etiese teorie wat gebaseer is op die idee dat die doel die middele heilig.

A Gevolggebaseerde teorie.
B Narratiewe teorie.
C Beginselgebaseerde teorie.
D Teologiegebaseerde teorie.

7. 'n Bekende kleinhandelketting het die volgende in hul jaarverslag geplubliseer:
"Doeltreffende bestuur word beskou as 'n belangrike komponent en bydraer tot die groep se volgehoue prestasie, wat dit verpligtend maak ongeag die finansiële posisie waarin die maatskappy hom bevind."

Hierdie benadering tot etiek is ___

A 'n Narratiewe teorie.
B 'n Gevolggebaseerde teorie.
C volgens 'n Beginselgebaseerde teorie.
D geen van die bogenoemde nie.

8. Hierdie dokument gee 'n uiteensetting van die verwagte gedrag van werknemers, insluitend kleredrag en stiptelikheid.

A Etiese kode.
B Wet op Arbeidsverhoudinge.
C Gedragskode.
D Dienskontrak.

9. _____ is die nie-openbaarmaking van inkomste om minder belasting te betaal.

A Belastingvermyding
B Belastingaftrekking
C Belastingontduiking
D Belasting skuldbriewe

KREATIEWE DENKE EN PROBLEEMOPLOSSING

10. Watter probleemoplossingstegniek sal 'n onderneming gebruik as dit 'n etiese oorweging van die kwessies wat ter sprake is, vereis?

A TGB
B RIMS
C BSC
D SSGB

11. Watter elemente is in SCAMPER as 'n probleemoplossingstegniek teenwoordig?

A Scramble, Combine, Amplify, Modern, Put to another use, Eliminate, Reverse.
B Substitute, Calculate, Amplify, Modify, Pattern, Eliminate, Reverse.
C Substitute, Combine, Adapt, Modern, Pattern, Elaborate, Reverse.
D Substitute, Combine, Adapt, Modify, Put to another use, Eliminate, Reverse.

12. Identifiseer die volgende bekende kreatiewe denker en identifiseer waarvoor hy bekend is.

Figuur 1:https://en.wikipedia.org/wiki/

A Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Microsoft.
B Steve Jobs, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Apple.
C Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Apple.
D Elon Musk, uitvinder, ontwerper en entrepreneur vir Tesla.

13. Die volgende uittreksel is 'n voorbeeld van watter tipe teorie wat in ag geneem moet word wanneer kreatiewe denke in 'n diverse werkplek toegepas word?

Die gees van die Afrika-wêreldbeskouing sluit heelheid, gemeenskap en harmonie in, wat diep in die kulturele waardes vasgelê/gewortel is.

A Inheemse denke.
B Kragveld analise.
C Aansporingsdenke.
D Beperkende kragte.

14. Kies die mees korrekte volgorde van die stappe in probleemoplossing:

1. Versamel en ontleed alle inligting.
2. Identifiseer moontlike oplossings.
3. Identifiseer besluitnemingsfaktore.
4. Definieer die probleem.
5. Monitor en beheer/kontroleer die besluit.
6. Ontwikkel en implementeer 'n aksieplan.

A 4, 1, 3, 2, 6 en 5
B 1, 4, 3, 2, 5 en 6
C 3, 4, 2, 1, 5 en 6
D 4, 3, 1, 2, 6 en 5

UITDAGINGS VAN DIE MAKRO SAKE-OMGEWING

15. Op 1 April 2022 het die korporatiewe belastingkoers in Suid-Afrika ___

A tot 27% gedaal.
B onveranderd op 28% gebly.
C tot 29% verhoog.
D tot 30% verhoog.

16. Watter van die volgende werknemers het nie die reg om te staak nie?

A Onderwysers/opvoeders en die Onderwysdepartement.
B Die Nasionale Weermag.
C Fabriekswerkers.
D Bestuur in besighede.

17. _____ is onverwagte en onbeplande gebeure en gebeurtenisse.

A Tendense
B Krisisse
C Strategieë
D Integrasies

18. Die prima rentekoers van Suid-Afrika was gedurende die grootste gedeelte van 2021 op 'n 50-jaar laagtepunt. Na watter persentasie word verwys?

A 6.75%
B 7.00%
C 7.25%
D 7.50%

19. Swak ekonomiese groei, beperkende arbeidsregulasies en 'n gebrek aan vaardighede en onderwysontwikkeling het tot grootskaalse werkloosheid in Suid-Afrika bygedra. Wat was Suid-Afrika se werkloosheidsyfer gedurende kwartaal 3 van 2021 (K3, 2021)?

A 28.4%
B 34.9%
C 39.2%
D 44.7%

BURGERSKAP ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

20. Die _____ is 'n nie-winsgedrewe globale organisasie wat verslagdoening oor volhoubaarheidskwessies bevorder deur die skepping van 'n volhoubaarheid verslagdoeningsraamwerk.

A GRI
B SABS
C SAID
D FTE/SRI

21. Werkplekforums kan gestig word indien die onderneming hierdie hoeveelheid werknemers in diens het.

A 50
B 100
C 500
D 1 000

22. _____ is die poging om die politieke-, taal- of kulturele verskille tussen lande te verstaan om sodoende te verhoed dat aannames oor ander partye gemaak word.

A Organisatoriese bewustheid
B Wêreldwye bewustheid
C Globalisering
D Materialisme

BESIGHEIDSFUNKSIES

23. Watter van die volgende beskryf die doel van onderhoudvoering met 'n nuwe werknemer?

A Om die werknemer die geleentheid te gee om vrae oor die onderneming te stel.
B Om meer besonderhede te verkry rakende inligting wat in die CV verskaf word.
C Om die kandidaat persoonlik te ontmoet en te bepaal of hulle by die besigheid sal inpas.
D Al die bogenoemde.

24. Watter van die volgende is NIE 'n byvoordeel nie?

A Reistoelaag
B Mediese fonds
C LBS
D Pensioen

25. As die Menslike Kapitaal bestuurder moet jy seker maak dat 'n kontrak tussen die onderneming en die nuwe werknemer onderteken word. Noem die wet waarop jy die kontrak sou baseer.

A Arbeidswetgewing.
B Wet op Vaardigheidsontwikkeling.
C Wet op Indiensneming.
D Wet op Basiese Diensvoorwaardes.

26. Die keuse van die korrekte verskaffers van goedere en dienste teen die beste moontlike prys, terwyl die vereiste gehalte in gedagte gehou word, is deel van Shoprite se _____ funksie.

A finansiële
B produksie
C algemene bestuurs-
D aankope

27. Die Pick n Pay No Name handelsmerk tamatiesous is tydens produksie besmet. 'n Mediaverklaring is uitgereik en alle bottels is ten volle terugbetaal. Watter King Kode-beginsel is geïmplementeer?

A Integriteit
B Deursigtigheid
C Aanspreeklikheid

D Al die bogenoemde

28. 'n Strategie wat Wimpy op alle vlakke en in alle afdelings van die onderneming kan implementeer om te verseker dat alle werknemers die vereiste standaarde handhaaf, word ____ genoem.

A standaardafwyking
B marknavorsing
C werknemer beheer
D totale gehaltebeheer

29. Noem die onafhanklike organisasie wat onbevooroordeelde uitsprake tussen werkgewers en werknemers kan maak wanneer hulle versoek word om 'n dispuut wat ingevolge die WAV na hulle verwys is, te besleg.

A KBVA
B NEAOR
C WBDV
D SAKO

30. Die volgende optrede kan dissiplinêre prosedures tot gevolg hê:

I. gereelde laatkommery.
II. weiering om tydens die Nasionale grendeltydperkfase 'n gesigmasker by die werk te dra.
III. weiering om 'n haarnet te dra terwyl daar met kos gewerk word.
IV. weiering om 'n onredelike opdrag te volg.

A I, II en III
B II, III en IV
C I, III en IV
D I, II en IV

PROVERTO EBW OLYMPIADE 2023 – GRAAD 12

RONDE TWEE

VAK: Besigheidstudies

Wetgewing en eise vir regstelling en billikheid

Gebruik die inligting hier onder en beantwoord die vraag wat volg:

Artikel 19(3) van die Konvensie oor Ekonomiese, Sosiale en Kulturele Regte (ICCPR) lui: "Die uitoefening van die regte op [vryheid van uitdrukking], dra spesiale pligte en verantwoordelikhede. Dit kan dus aan sekere beperkinge onderhewig wees, maar hulle sal slegs wees wat deur die wet voorsien word en nodig is, (a) Vir respek vir die regte of reputasies van ander; (b) Vir die beskerming van nasionale veiligheid of van openbare orde of van openbare gesondheid of sedes."

(http://constitutionnet.org)

1. Die bogenoemde uittreksel is 'n voorbeeld van _____

A 'n etiese kode.
B 'n beperkingsklousule.
C 'n gedragsklousule.
D Die Wet op Arbeidsverhoudinge.

2. Een van die doelwitte van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling is om _____

A beperkte geleenthede vir leer in die werkplek te bied.
B onbillike diskriminasie in indiensneming uit te skakel.
C die vlak van belegging in onderwys en opleiding te verbeter.
D werksgeleenthede vir minderbevoorregtes te verbeter.

3. Watter van die volgende is 'n pilaar van die BBSEB?

A Besighede moet 40% voorheen benadeelde eienaarskap hê.
B Besighede moet verskaffers gebruik wat voorheen benadeeldes in diens het.
C Besighede moet meer voorheen benadeelde werknemers bemagtig om bestuurders te word.
D Al die bogenoemde.

Menslike Hulpbron funksie

Gebruik die inligting hier onder en beantwoord Vrae 4, 5 en 6.

Amy is 'n kassier by 'n plaaslike kleinhandelonderneming. Die onderstaande inligting verskyn op Amy se betaalstrokie:

Werknemer:	Amy Johnson		
Bruto salaris:	R10 000		
Aftrekkings:		**Bydraes:**	
Belasting:	R2 500		
WVF:	R100	WVF:	R100
Pensioenfonds:	R750	Pensioenfonds:	R100
Netto salaris: Onbekend			

4. Watter tipe vergoedingstruktuur ontvang Amy?

A Koste vir maatskappy.
B Bruto salarisstruktuur.
C Koste plus voordele.
D Netto salarisstruktuur.

5. Wat is Amy se netto salaris?

A R10 200
B R6 650
C R10 750
D R12 500

6. Verduidelik die WVF-aftrekking en bydrae.

A 1% van die netto salaris word deur werknemer en werkgewer bygedra.
B 2% van bruto salaris word deur die werknemer bygedra.
C 2% van die netto salaris word deur die werknemer bygedra.
D 1% van bruto salaris word deur werknemer en werkgewer bygedra.

Professionalisme en Etiek

7. Die manier waarop maatskappye hulself meet om aan te dui dat hulle sosiaal -, ekonomies - en omgewingsverantwoordelik optree.

A Gebalanseerde Telkaart.
B FTSE/JEB Verantwoordelike Beleggingsindeks.
C GRI.
D BBSEB-telkaart,

8. Wanneer Maatskappydirekteure erken dat 'n onetiese sakepraktyk tydens hul bestuur plaasgevind het, vertoon hulle die volgende eienskap(pe):

A Integriteit
B Deursigtigheid
C Aanspreeklikheid
D Al die bogenoemde.

Gebruik die uittreksel hier onder om Vraag 9 te beantwoord.

Konsultasie/Raadpleging
Burgers moet geraadpleeg word oor die vlak en gehalte van die openbare dienste wat hulle ontvang en moet, waar moontlik, ‘n keuse kry oor die dienste wat aangebied word.
Diensstandaarde
Burgers moet ingelig word watter vlak en kwaliteit van die openbare diens hulle sal ontvang sodat hulle bewus is van wat om te verwag.
Toegang
Alle burgers moet gelyke toegang hê tot die dienste waarop hulle geregtig is.
(localgovernmentaction.org.dedi6.cpt3.host-h.net)

9. Identifiseer die dokument wat riglyne bevat vir die regulering van etiek binne die regering.

A Nelson Mandela Beginsels.
B Batho Pele Beginsels.
C Nasionale Etiese Beginsels.
D AARP Beginsels.

Kreatiewe denke en Probleemoplossing

Los die volgende laterale denke raaisels op vir Vrae 10, 11 en 12.

10. 'n Wortel, 'n serp en vyf stukke steenkool lê op jou buurman se grasperk. Niemand het hulle op die grasperk neergesit nie, maar daar is 'n eenvoudige, logiese rede waarom hulle daar is. Wat is die rede?

A Hulle het uit die inkopiesak geval.
B Die hond het hulle uitgesleep om aan te kou.
C Die items is deur kinders gebruik om 'n sneeuman te bou wat intussen gesmelt het.
D 'n Kind speel 'n aantrekspeletjie (dress-up).

11. 'n Man stoot sy motor totdat hy 'n hotel bereik. Wanneer hy daar arriveer, speel hy bankrot. Wat het gebeur?

A Sy brandstof het opgeraak.
B Hy speel Monopoly en sy bordstuk is die motor.
C Hy is die hotel-eienaar en is op pad bank toe.
D Geen van die boegenoemde nie.

12. Die geluid van Brian se g**e**snork is gewoonlik net irriterend, maar vandag veroorsaak dit terreur en paniek. Hoekom?

A Brian loop in sy slaap.
B Brian is die naam van 'n bus.
C Brian is die naam van 'n troeteldier beer.
D Brian is 'n busbestuurder.

Uitdagings in die Makro-omgewing

Gebruik die inligting hier onder en beantwoord Vrae 13 en 14.

Volgens die Departement van Energie is April 'n belangrike maand in die brandstofpryskalender om pad- en pypleidingtariewe asook brandstof- en Padongelukkefonds(POF)-heffings te hersien om in die prysstrukture van petrol, diesel en verhelderende paraffien (IP) geïmplementeer te word.

(https://businesstech.co.za/news/energy/308090/here-is-the-official-petrol-price-for-april-2019)

13. Identifiseer die sosiale uitdaging wat deur die inligting hierbo geskep word.

A Verminderde druk op burgers se inkomste lei tot 'n toename in lewenstandaard en ‘n afname in armoede.
B Verhoogde druk op burgers se inkomste lei tot 'n afname in lewenstandaard en ‘n toename in armoede.
C Meer werksgeleenthede word geskep, wat tot 'n verhoogde lewenstandaard lei.
D Internasionale beleggers sien Suid-Afrika as 'n gunstige en stabiele ekonomie.

14. Wat kan 'n moontlike oplossing vir kleinhandelondernemings wees in reaksie op die uitdaging hierbo genoem?

A Skuif fabrieke verder van kleinhandelwinkels af om vervoerkoste te verhoog.
B Neem aan 'n onbeskermde staking deel.
C Skuif vervaardigingsfabrieke nader aan kleinhandelwinkels om die vervoer van goedere te beperk.
D Onderhandel vir 'n laer brandstofprys van 'n plaaslike verskaffer.

Menseregte, Inklusiwiteit en Omgewingskwessies

15. Die oorstromings in Suid-Afrika vanaf Februarie tot Maart 2023 is deur swaar reënval as gevolg van die La Niña-weerverskynsel veroorsaak. Die koste van die skade is na raming ongeveer R_____ in die Oos-Kaap en R_____ in Mpumalanga.

A 4,5 miljard en 337 miljoen
B 3,7 miljoen en 445 miljard
C 17 miljard en 500 miljoen
D 1 miljoen en 100 duisend

16. Wat was die cholera-dodetal in Suid-Afrika in Junie 2023?

A 15
B 31
C 40
D 45

17. Watter KSV-organisasie het in KZN ná die vloede van 2022 die meeste tot die hulpverleningspogings bygedra?

A DBV.
B KFC Add Hope.
C Gift of the Givers.
D Ekukhanyeni Relief Project.

Strategieë om op uitdagings te reageer

18. A Woolworths winkelbestuurder kan hul verhouding met hul verskaffer verbeter deur _____

A vinnige betaling vir dienste te verseker.
B met die ander franchise-eienaars saam te werk om die verskaffer te boikot.
C die vertraging van betaling om die likiditeit van die verskaffer te verbeter.
D hul KSV-bydrae te verminder.

19. Wanneer 'n besigheid probeer om koste te verminder deur meer doeltreffend te wees, is dit deel van 'n _____ strategie.

A algemene
B driedubbele slotreël
C kostevermindering
D lae koste

Spanprestasie en Konflikbestuur

20. 'n _____ gee 'n instruksie oor hoe konflik opgelos moet word wat bindend is op die betrokke partye.

A Arbiter
B Bemiddelaar
C Onderhandelaar
D Franchisegewer

21. Wanneer 'n bestuurder van die menslike, inligting, materiaal en ander hulpbronne van die besigheid gebruik kan maak, staan dit bekend as _____

A Spanwerk Bevoegdheid.
B Organisatoriese Bevoegdheid.
C Strategiese Bewustheid Bevoegdheid.
D Wêreldwye Bewustheid Bevoegdheid.

22. Wanneer 'n huidige werknemer leiding en hulp aan 'n nuwe werknemer verskaf, staan dit bekend as _____ wat as _____ gesien kan word.

A induksie, nie-werksverwante opleiding
B mentorskap, indiensopleiding
C mentorskap, nie-werksverwante opleiding
D toesighouding, nie-werksverwante opleiding

Sake-omgewings en -sektore

23. Kliënte beskik oor 'n hoë vlak van mag wanneer _____

A die besigheid baie plaasvervanger produkte in die mark het.
B die besigheid baie groot kliënte het.
C daar 'n paar verskaffers in die mark is.
D die regering toegang tot die mark beheer.

24. Die bestuur van Woolworths gebruik totale bates: totale laste as maatstaf van _____ wanneer 'n gehalte prestasie kontrole gedoen word.

A solvensie
B winsgewendheid
C likiditeit
D hefboomfinansiering

Bestuur en Leierskap

25. Die belangrikste bestuurstake staan algemeen bekend as POLC. Waarvoor staan POLC?

A Beplanning, Organisering, Leiding en Gesaguitvoering.
B Beplanning, Aanbieding, Leiding en Gesaguitvoering.
C Beplanning, Organisering, Leiding en Kontrole .
D Aankope, Organisering, Lening en Gesaguitvoering.

26. Wanneer 'n bestuurder by Woolworths met 'n kassier werk wat nie van verandering hou nie, sal dit die beste wees om _____

A te probeer verduidelik hoe alle personeellede by die verandering sal baat.
B die personeellid te bevorder.
C met die personeellid saam te stem en alle veranderinge stop te sit.
D selfs meer verandering in die besigheid te bewerkstellig.

Gehalte prestasie

27. Watter een van die volgende volhoubaarheidsfaktore is deel van die “drie dubbele slotreël benadering” (geïntegreerde) verslagdoening metingsinstrument?

A Politieke volhoubaarheid.
B Omgewingsvolhoubaarheid.
C Tegniese volhoubaarheid.
D Mededingende volhoubaarheid.

28. Watter van die volgende aksies sal deur die Voorsieningskettingbestuurder by Woolworths uitgevoer word?

A Ondersoek die proses van ontginning van ru-olie vir die lewering van brandstof.
B Verseker die etiese behandeling van koffieboere vir die Café-koffiewinkels.
C Monitor van die voorraadvlakke vars melk om te voorkom dat die melk suur word.
D Al die bogenoemde.

29. Watter van die volgende is volgens die King Code 'n verantwoordelikheid van direkteure?

A Fidusiêre plig.
B Die plig om met die nodige sorg en vaardigheid op te tree.
C Handhaaf altyd 'n etiese leierskapstyl.
D Al die bogenoemde.

30. Die benadering wat gebruik word om sleutel uitkomste te beskryf wat die onderneming wil meet om hierdie uitkomste te verbeter, word die _____ genoem.

A Hulpbrongebaseerde Benadering
B Gebalanseerde Telkaart
C Waardeketting Analise
D SSGB

GR 12

R 1 & 2

2023 2024 2025

MEMO

PROVERTO

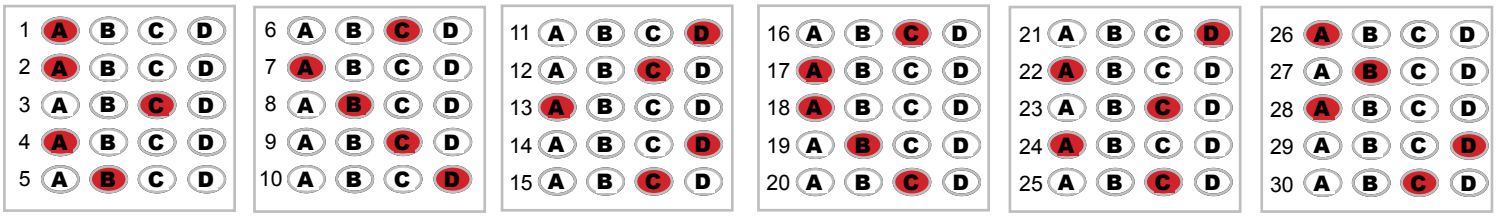
NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD NASIONALE HOËRSKOOL OLIMPIADE

2023

GRADE 12 GRAAD

ROUND ONE MEMORANDUM RONDE EEN

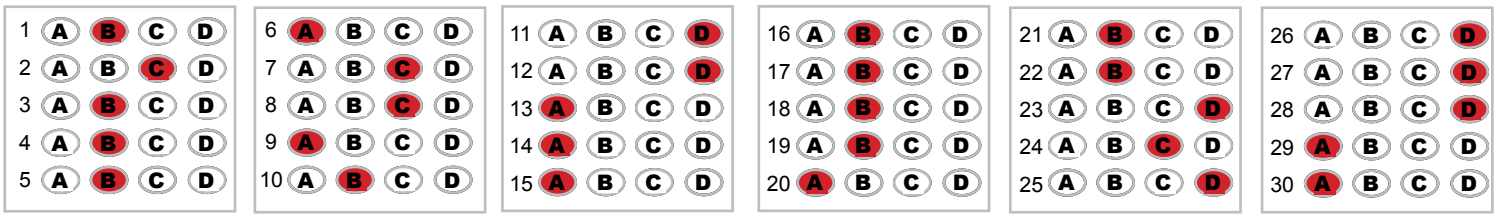
ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1. A
2. A
3. C
4. A
5. B
6. C
7. A
8. B
9. C
10. D
11. D
12. C
13. A
14. D
15. C
16. C
17. A
18. A
19. B
20. C
21. D
22. A
23. C
24. A
25. C
26. A
27. B
28. A
29. D
30. C

/30

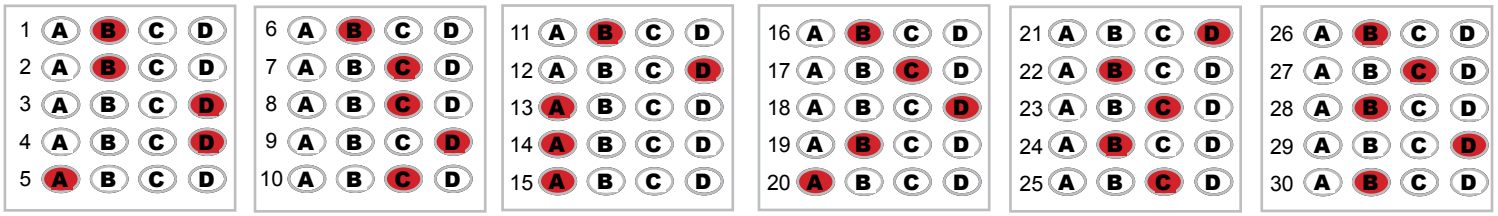
BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1. B
2. C
3. B
4. B
5. B
6. A
7. C
8. C
9. A
10. B
11. D
12. D
13. A
14. A
15. A
16. B
17. B
18. B
19. B
20. A
21. B
22. B
23. D
24. C
25. D
26. D
27. D
28. D
29. A
30. A

/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1. B
2. B
3. D
4. D
5. A
6. B
7. C
8. C
9. D
10. C
11. B
12. D
13. A
14. A
15. A
16. B
17. C
18. D
19. B
20. A
21. D
22. B
23. C
24. B
25. C
26. B
27. C
28. B
29. D
30. B

/30

PROVERTO

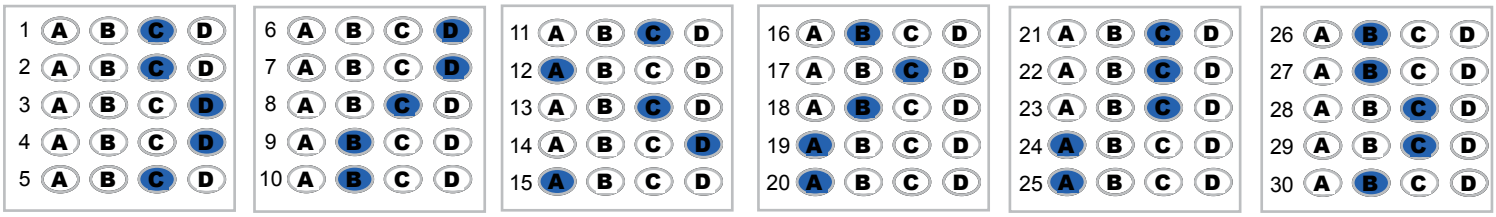
NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD NASIONALE HOËRSKOOL OLIMPIADE

2023

GRADE 12 GRAAD

ROUND TWO MEMORANDUM RONDE TWEE
Final Round *Finale Ronde*

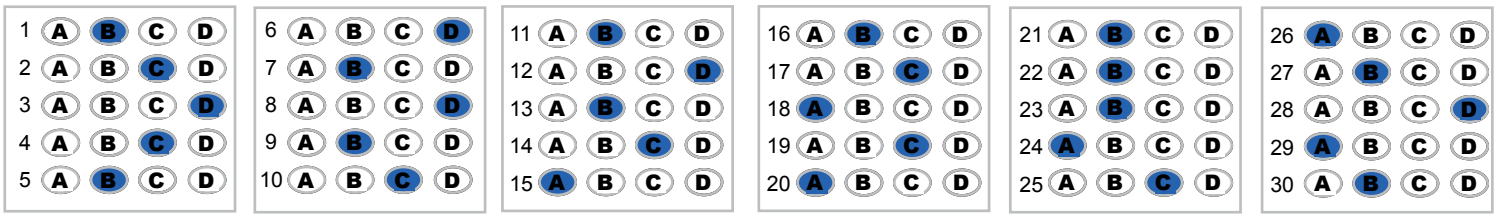
ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1. C	6. D	11. C	16. B	21. C	26. B
2. C	7. D	12. A	17. C	22. C	27. B
3. D	8. C	13. C	18. B	23. C	28. C
4. D	9. B	14. D	19. A	24. A	29. C
5. C	10. B	15. A	20. A	25. A	30. B

/30

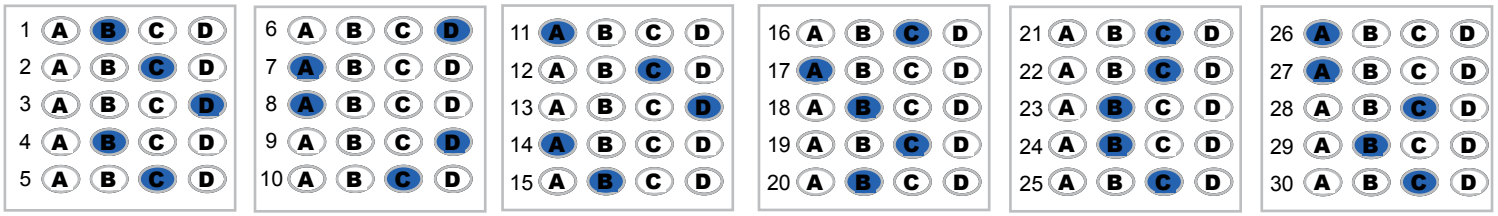
BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1. B	6. D	11. B	16. B	21. B	26. A
2. C	7. B	12. D	17. C	22. B	27. B
3. D	8. D	13. B	18. A	23. B	28. D
4. C	9. B	14. C	19. C	24. A	29. A
5. B	10. C	15. A	20. A	25. C	30. B

/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1. B	6. D	11. A	16. C	21. C	26. A
2. C	7. A	12. C	17. A	22. C	27. A
3. D	8. A	13. D	18. B	23. B	28. C
4. B	9. D	14. A	19. C	24. B	29. B
5. C	10. C	15. B	20. B	25. C	30. C

/30

PROVERTO

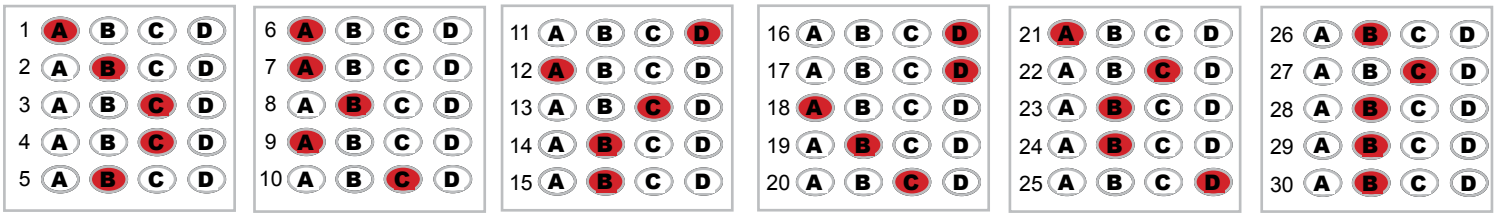
NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD NASIONALE HOËRSKOOL OLIMPIADE

2024

GRADE 12 GRAAD

ROUND ONE MEMORANDUM RONDE EEN

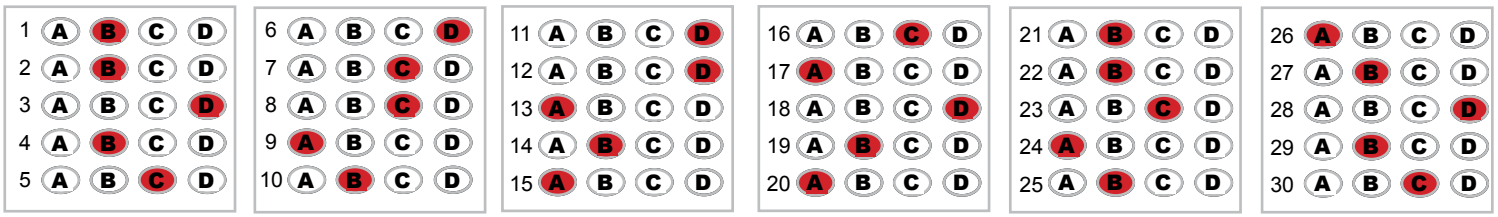
ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1. A
2. B
3. C
4. C
5. B
6. A
7. A
8. B
9. A
10. C
11. D
12. A
13. C
14. B
15. B
16. D
17. D
18. A
19. B
20. C
21. A
22. C
23. B
24. B
25. D
26. B
27. C
28. B
29. B
30. B

/30

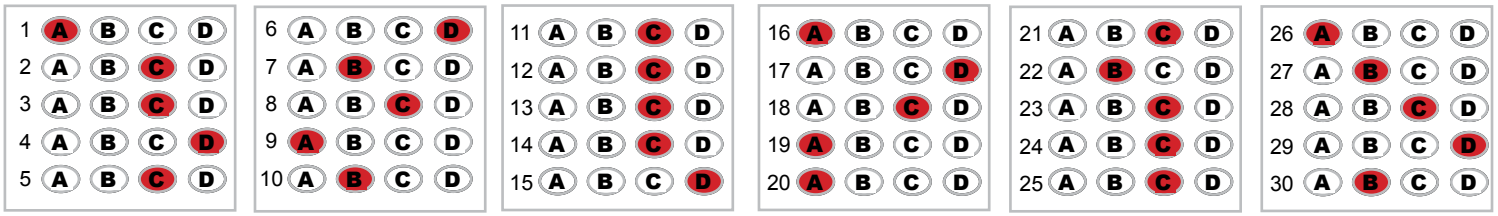
BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1. B
2. B
3. D
4. B
5. C
6. D
7. C
8. C
9. A
10. B
11. D
12. D
13. A
14. B
15. A
16. C
17. A
18. D
19. B
20. A
21. B
22. B
23. C
24. A
25. B
26. A
27. B
28. D
29. B
30. C

/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1. A
2. C
3. C
4. D
5. C
6. D
7. B
8. C
9. A
10. B
11. C
12. C
13. C
14. C
15. D
16. A
17. D
18. C
19. A
20. A
21. C
22. B
23. C
24. C
25. C
26. A
27. B
28. C
29. D
30. B

/30

PROVERTO

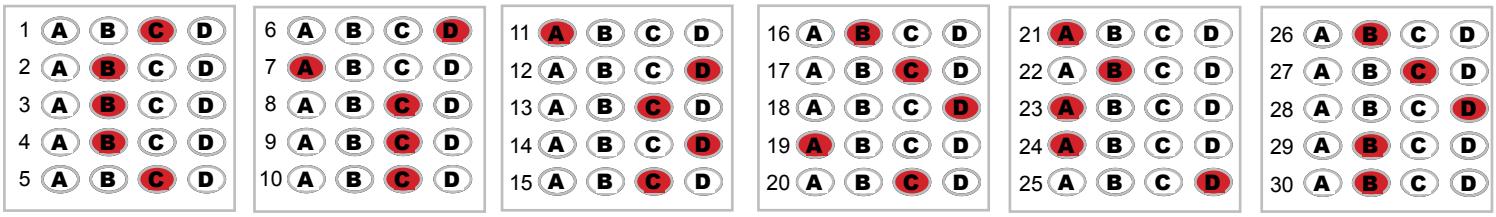
NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD NASIONALE HOËRSKOOL OLIMPIADE

2024

GRADE 12 GRAAD

ROUND TWO MEMORANDUM RONDE TWEE

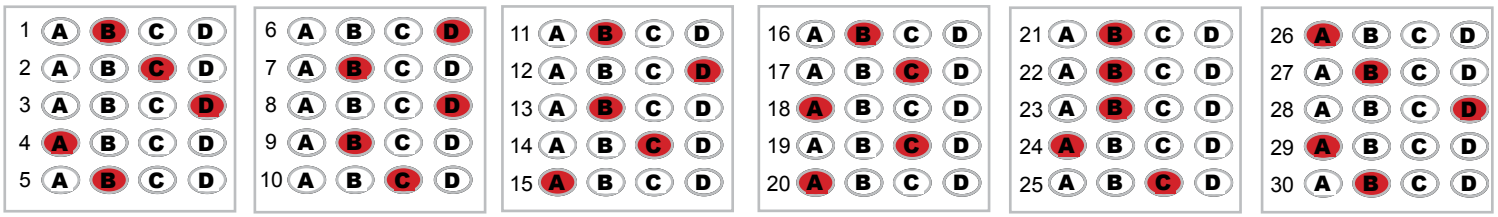
ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1. C
2. B
3. B
4. B
5. C
6. D
7. A
8. C
9. C
10. C
11. A
12. D
13. C
14. D
15. C
16. B
17. C
18. D
19. A
20. C
21. A
22. B
23. A
24. A
25. D
26. B
27. C
28. D
29. B
30. B

/30

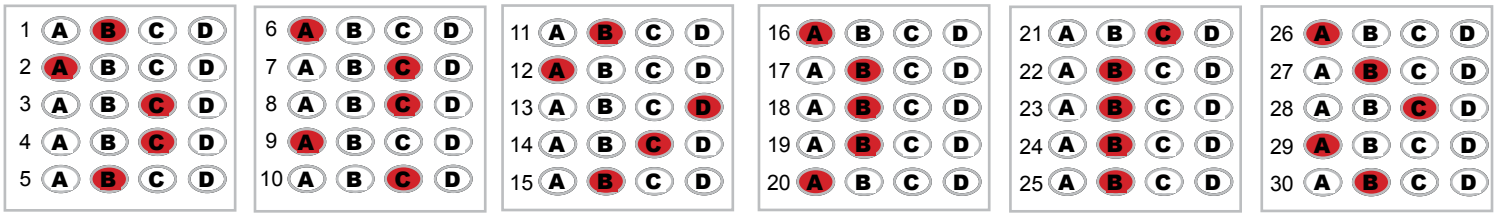
BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1. B
2. C
3. D
4. A
5. B
6. D
7. B
8. D
9. B
10. C
11. B
12. D
13. B
14. C
15. A
16. B
17. C
18. A
19. C
20. A
21. B
22. B
23. B
24. A
25. C
26. A
27. B
28. D
29. A
30. B

/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1. B
2. A
3. C
4. C
5. B
6. A
7. C
8. C
9. A
10. C
11. B
12. A
13. D
14. C
15. B
16. A
17. B
18. B
19. B
20. A
21. C
22. B
23. B
24. B
25. B
26. A
27. B
28. C
29. A
30. B

/30

PROVERTO

NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD

ANSWER SHEET ROUND ONE

* USE A BLACK PEN OR HB PENCIL TO COMPLETE THE ANSWER SHEET *No colour pens allowed

I, _____ (Name and Surname) declare that this olympiad answer sheet is my own work and demonstrates my own abilities and knowledge and does not involve teamwork.

TODAY'S DATE DAY [ ][ ] MONTH [ ][ ] YEAR [2][0][2][5] GRADE [1][2] NB!

SCHOOL NAME [ ]

FIRST NAME INITIALS [ ][ ][ ][ ] *Example:* Alex John Khumalo **A J** ***Please do not include your surname***

LEARNER SURNAME [ ]

Example: Khumalo ***Please do not include your first names***

DATE OF BIRTH [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ] Female [ ] Male [ ]

LEARNER EMAIL (If available) [ ]

LEARNER Mobile Number [0][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ] (If available)

SELECT THE SUBJECT/SUBJECTS (Mark a block with a X)

ACCOUNTING [ ] BUSINESS STUDIES [ ] ECONOMICS [ ]

NB! Colour a circle completely to mark your correct answer ● B C D
If your answer is not marked correctly your answer will be invalid

ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1	A	**B**	C	D	6	A	B	**C**	D	11	A	**B**	C	D	16	A	**B**	C	D	21	A	**B**	C	D	26	**A**	B	C	D
2	A	**B**	C	D	7	A	**B**	C	D	12	A	B	C	**D**	17	A	**B**	C	D	22	**A**	B	C	D	27	A	B	**C**	D
3	A	B	**C**	D	8	A	**B**	C	D	13	A	B	**C**	D	18	A	B	**C**	D	23	A	B	C	**D**	28	A	B	**C**	D
4	A	B	C	**D**	9	A	B	**C**	D	14	A	**B**	C	D	19	A	B	**C**	D	24	**A**	B	C	D	29	A	B	C	**D**
5	A	**B**	C	D	10	A	B	C	**D**	15	A	B	**C**	D	20	A	**B**	C	D	25	**A**	B	C	D	30	A	**B**	C	D

TOTAL _____/30

BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1	A	**B**	C	D	6	**A**	B	C	D	11	**A**	B	C	D	16	A	B	**C**	D	21	A	**B**	C	D	26	A	B	C	**D**
2	A	B	**C**	D	7	A	**B**	C	D	12	**A**	B	C	D	17	A	**B**	C	D	22	A	B	**C**	D	27	A	**B**	C	D
3	**A**	B	C	D	8	A	B	**C**	D	13	A	**B**	C	D	18	A	**B**	C	D	23	A	B	**C**	D	28	A	B	**C**	D
4	**A**	B	C	D	9	A	**B**	C	D	14	**A**	B	C	D	19	A	B	**C**	D	24	A	**B**	C	D	29	**A**	B	C	D
5	A	**B**	C	D	10	A	**B**	C	D	15	**A**	B	C	D	20	A	**B**	C	D	25	A	**B**	C	D	30	A	**B**	C	D

TOTAL _____/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1	A	B	**C**	D	6	A	**B**	C	D	11	A	B	C	**D**	16	A	B	**C**	D	21	A	**B**	C	D	26	**A**	B	C	D
2	**A**	B	C	D	7	**A**	B	C	D	12	A	B	**C**	D	17	**A**	B	C	D	22	A	B	**C**	D	27	A	**B**	C	D
3	A	**B**	C	D	8	**A**	B	C	D	13	A	**B**	C	D	18	A	B	**C**	D	23	A	**B**	C	D	28	A	**B**	C	D
4	A	**B**	C	D	9	A	B	**C**	D	14	A	B	**C**	D	19	A	**B**	C	D	24	**A**	B	C	D	29	A	**B**	C	D
5	A	B	C	**D**	10	A	**B**	C	D	15	A	**B**	C	D	20	A	**B**	C	D	25	A	B	**C**	D	30	A	**B**	C	D

TOTAL _____/30

PROVERTO

NATIONAL HIGH SCHOOL OLYMPIAD

ANSWER SHEET ROUND TWO

* USE A BLACK PEN OR HB PENCIL TO COMPLETE THE ANSWER SHEET *No colour pens allowed

I, _____ (Name and Surname) declare that this olympiad answer sheet is my own work and demonstrates my own abilities and knowledge and does not involve teamwork.

TODAY'S DATE DAY [ ][ ] MONTH [ ][ ] YEAR [2][0][2][5] GRADE [1][2] NB!

SCHOOL NAME [ ]

FIRST NAME INITIALS [ ][ ][ ][ ] *Example:* Alex John Khumalo **A J** ***Please do not include your surname***

LEARNER SURNAME [ ]

Example: Khumalo ***Please do not include your first names**

DATE OF BIRTH [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ] Female [ ] Male [ ]

LEARNER EMAIL (If available) [ ]

LEARNER Mobile Number [0][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ] (If available)

SELECT THE SUBJECT/SUBJECTS (Mark a block with a X)

ACCOUNTING [ ] BUSINESS STUDIES [ ] ECONOMICS [ ]

NB! Colour a circle completely to mark your correct answer ● B C D
If your answer is not marked correctly your answer will be invalid

ACCOUNTING / REKENINGKUNDE

1	A	**B**	C	D	6	A	**B**	C	D	11	A	**B**	C	D	16	A	**B**	C	D	21	A	**B**	C	D	26	A	**B**	C	D
2	A	B	C	**D**	7	A	B	C	**D**	12	A	B	**C**	D	17	A	**B**	C	D	22	A	B	C	**D**	27	A	B	**C**	D
3	A	B	C	**D**	8	A	**B**	C	D	13	A	**B**	C	D	18	A	**B**	C	D	23	**A**	B	C	D	28	A	B	C	**D**
4	A	B	**C**	D	9	A	**B**	C	D	14	A	B	**C**	D	19	**A**	B	C	D	24	A	**B**	C	D	29	A	B	**C**	D
5	A	B	C	**D**	10	A	B	C	**D**	15	**A**	B	C	D	20	A	B	**C**	D	25	A	B	**C**	D	30	A	**B**	C	D

TOTAL _____/30

BUSINESS STUDIES / BESIGHEIDSTUDIES

1	A	**B**	C	D	6	A	B	**C**	D	11	A	**B**	C	D	16	A	**B**	C	D	21	A	**B**	C	D	26	A	**B**	C	D
2	A	B	**C**	D	7	A	**B**	C	D	12	A	B	C	**D**	17	**A**	B	C	D	22	A	B	**C**	D	27	**A**	B	C	D
3	A	**B**	C	D	8	**A**	B	C	D	13	A	B	**C**	D	18	A	B	**C**	D	23	A	B	C	**D**	28	A	B	**C**	D
4	A	**B**	C	D	9	**A**	B	C	D	14	**A**	B	C	D	19	**A**	B	C	D	24	A	**B**	C	D	29	A	**B**	C	D
5	A	**B**	C	D	10	**A**	B	C	D	15	A	B	**C**	D	20	A	**B**	C	D	25	A	B	**C**	D	30	A	**B**	C	D

TOTAL _____/30

ECONOMICS / EKONOMIE

1	A	**B**	C	D	6	A	B	**C**	D	11	A	B	C	**D**	16	A	B	C	**D**	21	A	**B**	C	D	26	A	**B**	C	D
2	A	B	**C**	D	7	A	**B**	C	D	12	A	B	**C**	D	17	A	**B**	C	D	22	A	B	**C**	D	27	A	B	**C**	D
3	A	**B**	C	D	8	A	B	**C**	D	13	A	**B**	C	D	18	**A**	B	C	D	23	**A**	B	C	D	28	A	**B**	C	D
4	A	**B**	C	D	9	A	**B**	C	D	14	A	**B**	C	D	19	A	B	**C**	D	24	A	B	**C**	D	29	A	**B**	C	D
5	A	B	C	**D**	10	A	B	**C**	D	15	**A**	B	C	D	20	A	**B**	C	D	25	A	B	C	**D**	30	A	B	**C**	D

TOTAL _____/30